

Zpráva podskupiny OMC
o státních zárukách a dohodách o sdílené odpovědnosti

Předsedající:

Henrietta Galambos*
Frank Bergevoet*

Členové:

Diána Szécsi*
Sofia Tsilidou*
Hans Feys*
Tiina Eerikäinen
Lena Granath
Eva-Lena Bergström
Anita Jirgensone
Mateja Kos
Aleksandra Murre
Magda Němcová
Gosia Nowara
Branislav Reznik

*autoři

Obsah

1. část: Přehled státních záruk v období 2009–2010	3
2. část: Státy bez systému záruk	28
3. část: Srovnávací tabulka	34
4. část: Statistiky	40
5. část: Zpráva o kombinaci státní záruky a komerčního pojištění	47
6. část: Zpráva o dohodách o společné odpovědnosti v muzeích	55
7. část: Státní podpora	61
8. část: Závěry a doporučení	64

1. část

Přehled státních záruk v období 2009–2010

Přehled státních záruk v období 2009–2010

Podskupina OMC zabývající se státními zárukami a dohodami o společné odpovědnosti rozeslala dotazníky týkající se systému státních záruk do **30 zemí** v rámci Evropské unie i mimo něj. Získané odpovědi jsme se pokusili shrnout do stručného a souborného přehledu.

Se žádostí o vyplnění dotazníku jsme oslovili tyto země:

Belgie (BE), Bulharsko (BG), Česká republika (CZ), Dánsko (DK), Estonsko (EE), Finsko (FI), Francie (FR), Irsko (IE), Island (IS), Itálie (IT), Kypr (CY), Litva (LT), Lotyšsko (LV), Lucembursko (LU), Maďarsko (HU), Malta (MT), Německo (DE), Nizozemsko (NL), Norsko (NO): systém přijímaných výpůjček („přij.“) / systém vysílaných zápůjček („vys.“), Polsko (PL), Portugalsko (PT), Rakousko (AT), Rumunsko (RO), Řecko (GR), Slovensko (SK), Slovinsko (SI), Španělsko (ES), Švédsko (SE), Švýcarsko (CH), Velká Británie (UK).

22 zemí má zavedený systém státních záruk:

Systém státní záruky	<i>Bez</i> systému státní záruky
AT, BG, CZ, DK, FI, FR, DE, HU, IE, IT, LT, LU, MT, NL, NO, PL, RO, ES, SI, SK, SE, UK	BE, CY, EE, GR, IS, LV, PT, CH

Státy poskytující státní záruku

I. Regulace

20 zemí má platnou legislativu v oblasti státních záruk. Právní prostředky, jimiž je systém státní záruky ošetřen – např. zákon, předpis, vyhláška, rozhodnutí – se v různých zemích liší.

V **Norsku** existují dva odlišné systémy státní záruky – první se vztahuje k přijímaným výpůjčkám a je spravován Ministerstvem kultury a církví, druhý se týká vysílaných zápůjček a je pod správou Ministerstva zahraničí.

Na **Maltě** nemají žádný zákon či předpis regulující postup při poskytování státní záruky. Systém státní záruky je na Maltě využíván pouze *ad hoc*.

V **Lucembursku** nebyla přijata žádná právní norma, systém státní záruky však existuje.

Státní záruka <i>je</i> regulována	Státní záruka <i>bez</i> regulace
------------------------------------	-----------------------------------

AT, BG, CZ, DK, FI, FR, DE, HU, IE, IT, LT,
NL, NO, PL, RO, ES, SE, SI, SK, UK

MT, LU

Přestože ve **Slovinsku** platný Zákon o ochraně kulturního dědictví obsahuje ustanovení o státní záruce, nebyl systém dosud uplatněn v praxi. Jde tedy o jediné dostupné informace (a Slovinsko proto není v dalších částech tohoto textu zmiňováno s výjimkou dodatečných informací):

- slovinský systém zahrnuje jak přijímané, tak vysílané výpůjčky,
- státní záruku mohou využívat státem zřizovaná muzea,
- stát může zaručit náhradu škody pouze do 80% výše této škody.

II. Krytí

1. Předměty, na něž se vztahuje záruka

Většina sledovaných systémů státní záruky se vztahuje na *přijímané výpůjčky*, tedy na umělecká díla vypůjčená z některé zahraniční či národní instituce nebo od soukromého půjčitele.

Na druhé straně však **bulharský** systém a státní záruka poskytovaná **norským Ministerstvem zahraničí** se vztahují výhradně na vysílané zápůjčky a jejich účelem je tedy propagovat národní kulturní dědictví v cizině.

Státní záruky ve **Finsku**, **Lucembursku** a **Slovinsku** mohou pokrývat jak *přijímané*, tak *vysílané výpůjčky*.

Systémy záruk jsou primárně určeny k zajištění přijímané výpůjčky na krátkodobé výstavy, nicméně některé země poskytují záruku pro *dlouhodobé výpůjčky* uměleckých děl zapůjčených za účelem vystavení na dobu delší, než je obecně dané trvání krátkodobé výstavy. Ve **Švédsku** se o tom, zda dlouhodobá výpůjčka může být kryta státní zárukou, rozhoduje případ od případu. Je to však možné pouze v případě, že vypůjčené umělecké dílo je mimořádně významný předmět obzvláště vysoké hodnoty.

Není běžné, aby vlády poskytovaly záruku i na umělecká díla z vlastních *státních sbírek*, avšak systém v osmi zemích poskytnutí tohoto zajištění umožňuje.

Země	Přijímané výpůjčky	Vysílané zápůjčky	Dlouhodobé výpůjčky	Státní sbírky
AT	X			
BG		X	X	X
CZ	X		X	
DK	X			X
FI	X	X	X	X
FR	X			
DE	X			

HU	X			
IE	X			
IT	X			X
LT	X			
LU	X	X	X	X
MT	X			
NL	X		X	*
NO (přij.)	X			
NO (vys.)		X		X
PL	X		X	
RO	X		X	
SK	X		X	
SI	X	X		
ES	X		X	**
SE	X		X	
UK	X		X	

* Díla z *holandských* veřejných sbírek nelze zajistit zárukou, zatímco předměty z holandských soukromých sbírek ano.

** Státní sbírky ve Španělsku jsou kryty státní zárukou, pokud jsou vystaveny v některém státním muzeu nebo v muzeu Thyssen-Bornemisza – jedná se o soukromou nadaci sídlící ve státní budově.

V případě *tranzitních nebo putovních výpůjček* (pokud je výstava uváděna na několika místech) je velmi důležité stanovit rozsah (trvání a rizika, na něž se vztahuje) záruk jednotlivých států tak, aby byla jistota, že mezi jednotlivým krytím nebudou mezery ani přesahy.

2. Doba platnosti (rozsah státní záruky)

Umělecká díla jsou ve většině případů kryta z *hřebíku na hřebík*, to znamená od okamžiku, kdy je dílo sejmuto ze stěny v objektu zapůjčitele, až do chvíle, kdy se na své původní místo opět vrátí. Některé systémy státní záruky však vylučují krytí při určitých úkonech, jako je například balení či transport.

<i>Z hřebíku na hřebík</i>	Určité úkony jsou <i>vyloučeny</i>
AT, BG, CZ, DK, FI, FR, DE, HU, IE, LU, MT, NL, NO (vys.), ES, SE, UK	IT, LT, NO (přij.), PL, RO, SK

Znění *norské* státní záruky vztahující se na *vysílané* zápůjčky zajišťuje krytí děl pouze na transport v případech, kdy muzeum, kde se výstava koná, má uzavřenu vlastní pojistku na dobu trvání výstavy, nebo pokud má přijímající země svůj systém státní záruky zajišťující takové pokrytí.

V *Itálii, Litvě, Rumunsku* a na *Slovensku* je rozsah státní záruky omezen na území státu. V případě italské státní záruky lze zabránit dvojímu otevírání transportních beden tak, že se strany dohodnou, že státní záruka vstoupí v platnost v okamžiku doručení do objektu vypůjčitele.

Znění *norské* státní záruky vztahující se k *přijímaným* výpůjčkám neuvádí krytí „z hřebíku na hřebík“, ale stanovuje, že díla jsou kryta proti poškození a ztrátě po dobu výstavy a uskladnění. Záruka však může být na základě požadavku půjčitele rozšířena tak, aby částečně nebo plně pokryla i transport, což se ve většině případů také děje.

Polský systém nedefinuje rozsah záruky. V praxi pak dochází k tomu, že doba transportu, balení a instalace je vyloučena z krytí zárukou.

3. Rizika vyloučená ze státní záruky

Mnoho systémů státní záruk poskytuje krytí proti „všem rizikům“, jiné systémy však některá rizika vylučují.

Některá rizika jsou vyloučena	Bez vyloučení rizik
AT, CZ, DK, FR, HU, IE, IT, MT, NL, NO, ES, SK, SE, UK	BG, DE, FI, LT, LU, NL, PL, RO

Holandský systém náhrady škody je založen na kombinaci komerčního pojištění a státní záruky. Podmínky komerčního pojištění se vztahují na státem garantovanou náhradu škody, a proto figuruje Nizozemsko ve výše uvedené tabulce na obou stranách.

Všechna rizika, která nejsou vyloučena, musí být považována za zahrnutá do záruky. Poškození plynoucí z běžného opotřebení a stárnutí je však obvykle vyloučeno ze všech systémů státní záruky, i když to není výslovně uvedeno.

Nejčastěji vylučovanými riziky bývají teroristické akce, válka nebo válečný stav. Níže uvedená tabulka zahrnuje ještě další typy vyloučených rizik. Tam, kde to situace vyžaduje, je doplněn krátký popis k jednotlivým zemím.

Rizika vyloučená ze státní záruky			
Země	Terorismus	Válečné akce (ozbrojené konflikty)	Jiná rizika
AT	X	X	viz níže
CZ		X	jaderné ohrožení, stárnutí předmětu, nedbalost vypůjčitele
DK		X	jaderné ohrožení, jakékoliv poškození plynoucí z předchozího restaurování
FR		X	viz níže
HU			viz níže

IE			nedbalost na straně vypůjčitele
IT		X	viz níže
MT	X	X	jaderné ohrožení
NL	záleží na podmínkách komerčního pojištění		
NO		X	
PL		X	jaderné ohrožení
ES			viz níže
SK	X	X	nedbalost v průběhu výstavy a transportu; mimořádné události
SE		X	přírodní katastrofy
UK		X	viz níže

Rakouská státní záruka se nevztahuje na tato rizika:

všechny typy ozbrojeného konfliktu – občanské války, revoluce, povstání, nepokoje, vzpoura, revolta, stávkový, vysazení z práce či všechny vojenské nebo úřední zásahy související s uvedenými událostmi;

teroristické akce

jaderná katastrofa

opotřebení a stárnutí předmětů, jakož i poškození plynoucí z nevhodného nakládání s nimi
nekalý záměr nebo nedbalost na straně zapůjčitele

veškerá poškození, k nimž dojde bez souvislosti s výstavou

veškerá poškození krytá soukromou pojistnou smlouvou

veškerá poškození, která jsou důsledkem neodborně prováděného restaurování

veškerá poškození, která jsou důsledkem nevhodného čištění nebo jiného ošetřování předmětů

veškerá poškození, k nimž by bývalo došlo, i kdyby se výstava nekonala.

Specifickým rysem **francouzského** systému je, že propojuje komerční pojišťovnu se státním programem náhrady škody do jediné pojistné smlouvy (viz holandský systém). Vybraná pojistná smlouva pak určuje, která rizika budou vyloučena. Nejčastěji se jedná o tato rizika:

mezistátní nebo občanská válka

předchozí poškození uměleckého díla, vnitřní vada

riziko radioaktivity a poškození plynoucí z radioaktivního ozáření

konfiskace, nucená správa, zabavení nebo zničení na příkaz některého státního orgánu

Rizika vyloučená v rámci **maďarského** systému:

úmyslné poškození nebo nedbalost ze strany držitele záruky, jeho zaměstnanců nebo zástupců,

běžné opotřebení a stárnutí plynoucí z charakteru vystaveného předmětu,

restaurovátké zákroky schválené držitelem záruky.

Italská státní záruka nekryje škody přímo či nepřímo způsobené:

válkou, invazemi, válečnou akcí ze strany zahraničních nepřátel, válečným stavem (ať už spojeným s vyhlášením války nebo ne), občanskými válkami, vzpourami, revolucemi, povstáním, vojenskou silou či uchwácením moci,

iontovým zářením nebo radioaktivním zamořením vzniklým z jaderného paliva nebo z jaderného odpadu, souvisejícího s fenoménem transformace atomového jádra, s radioaktivitou, toxicitou, výbušností nebo s jinými nebezpečnými rysy jaderné techniky,

běžným používáním nebo postupným opotřebením, moly, hmyzem nebo škodlivými živočichy, vnitřní vadou,
poškozením způsobeným špatným či nedostatečným zabalením, kromě aktu pomsty vůči zodpovědným osobám,
poškozením zjištěným během inventarizace.

V **Polsku** nejsou vyčleněná rizika uvedena v legislativě související se státní zárukou, avšak všeobecný polský zákon o pojištění vylučuje pokrytí rizika války a jaderného ohrožení.

Rizika vyloučená v rámci **španělského** systému:

poškození plynoucí z opotřebení a stárnutí,
nekalý záměr ze strany majitele, jaderné neštěstí,
zabavení uměleckého díla třetí stranou.

V případě, že půjčující instituce nezajišťuje recipročně platnost stejných opatření a pokud není členem uznávané profesní organizace (např. American Association of Museums nebo odpovídající evropská muzejní organizace), systém **Velké Británie** nekryje poškození ani ztrátu v těchto případech:

válka, válečný stav nebo válečné operace, avšak s výjimkou teroristických akcí, nepokojů, lidových bouří, pirátství a únosu,
nedbalost a nezákonný čin na straně vlastníka, jeho pracovníků nebo agentů,
stav předmětu (včetně vnitřní vady nebo předem existující závady) v okamžiku výpůjčky, nebo
restaurátorský nebo konzervátorský zásah provedený na předmětu vypůjčitelem, jeho pracovníky nebo agenty se souhlasem vlastníka, a
nárok na předmět vznesený třetí stranou.

4. Ujednání o zřeknutí se subrogace (Waiver of subrogation clause)

Zřeknutí se subrogace znamená ujednání o tom, že pokud by došlo k poškození díla, nebudou vymáhány nároky vůči pořadatelům, kurátorům, představitelům muzea, oficiálním zástupcům zapůjčitele, společností zajišťujícím transport, tranzit a balení – ovšem kromě případů zlé vůle, podvodu nebo hrubé nedbalosti.

Možnost ujednání o zřeknutí se subrogace	Bez zřeknutí se subrogace
DK, FI, FR, IT, MT, NL, NO (přij.), ES	AT, BG, CZ, DE, FI, HU, IE, LT, LU, NL, NO (vys.), PL, RO, SE, SK, UK

Holandský systém náhrady škody je založen na kombinaci komerčního pojištění a státní záruky. Podmínky komerčního pojištění se vztahují na státem garantovanou náhradu škody, a proto figuruje Nizozemsko ve výše uvedené tabulce na obou stranách.

Finský systém náhrady škody obsahuje ujednání o zřeknutí se subrogace, avšak rozhodnutí zčásti nebo v plné míře upustit od práva postihu může učinit jen vláda.

III. Kritéria způsobilosti

1. Oprávnění žadatelé (kdo může žádat o státní záruku?)

V polovině sledovaných zemí (viz tabulka), mohou žádat o státní záruku *různé typy kulturních institucí*: státní muzea, jiná muzea financovaná z veřejných zdrojů i soukromé instituce. (V mnoha zemích mohou do tohoto systému spadat také archivy a knihovny; tento dokument se však zaměřuje zejména na muzejní instituce.)

V Německu, Maďarsku, Irsku, Lotyšsku, na Maltě, v Polsku a Španělsku se tato možnost *nevztahuje na soukromá muzea*.

Rakousko, Česká republika a Francie vyhražují tuto možnost *pouze pro státní muzea*.

Pouze státní muzea	Státní muzea a další muzea financovaná z veřejných zdrojů	Státní muzea, další muzea financovaná z veřejných zdrojů a soukromá muzea (<i>všechna muzea</i>)
AT, CZ, FR	DE, HU, IE, IT, LT, MT, PL, ES, SK	BG, DK, FI, LU, NL, NO, RO, SE, UK

Ve **Francii** byl systém státní záruky ustaven výhradně pro státní veřejné instituce, které pořádají výstavy. Jedinými oprávněným žadateli jsou proto Réunion des musées nationaux a Národní centrum pro umění a kulturu Georges Pompidou. Od roku 2009 o ni může žádat i muzeum Louvre. Réunion des musées nationaux je oprávněna žádat o státní záruku jménem nestátních muzeí.

V **Irsku** mohou požadovat státní záruku pouze určité vybrané instituce. Jedná se buď o instituce státní nebo nezávislé, avšak plně financované ústřední vládou: Národní muzeum Irska, Národní knihovna Irska, Národní galerie Irska, Knihovna Chestera Beattyho, Crawford Municipal Art Gallery, Irish Museum of Modern Art Company, Hugh Lane Gallery of Modern Art, Royal Irish Academy, Hunt Museum, Limerick.

Podle **španělského** systému jsou pro státní záruku způsobilá pouze muzea (knihovny a archivy) řízená ministerstvem kultury. Dalšími oprávněnými žadateli o státní záruku jsou: Patrimonio nacional, Fundación Colección Thyssen-Bornemisza a vládní agentury pro šíření španělské kultury v zahraničí a pro kulturní výročí, ovšem pokud se výstavy konají v institucích spravovaných orgány státní administrativy.

Podle **rumunského** systému musí o rumunskou státní záruku žádat zahraniční kulturní instituce, pod podmínkou, že její vlastní státní legislativa (teoreticky) umožňuje poskytnout státní záruku pokrývající potenciální výpůjčku z Rumunska.

Ve **Velké Británii** jsou automaticky způsobilá všechna akreditovaná veřejná muzea, galerie (a knihovny) – včetně místních univerzitních muzeí; stejně tak National Trust. Žádosti

předložené jinými institucemi (např. nezávislými muzei) podléhají schválení, podmíněnému předložením vyhovujících zakládacích listin a auditu účetnictví.

2. Kritéria výběru, bezpečnostní podmínky

Ve většině systémů státní záruky je základní kritérium výběru nezbytné pro její získání obecně definováno takto: Účel výpůjčky musí být veřejně prospěšný (*UK*), případně musí napomáhat chápání porozumění umění a kultuře ze strany veřejnosti (*IE*), důležitou roli hraje také odborný přínos výstavy (*IT*), podstatná je i vysoká kulturní a umělecká hodnota vystavených děl (*DK, FR, SE*). Kromě výše uvedených příkladů jsou stejná kritéria zformulována i v jiných zemích.

Z technického pohledu je obecně platným požadavkem nutnost splňovat odpovídající bezpečnostní podmínky. Většinou se požaduje, aby muzeum vyhovovalo mezinárodně uznávanému standardu bezpečnostních opatření. Přísné bezpečnostní podmínky většinou prověřuje ministerstvo kultury nebo zvláštní komise.

3. Finanční limit na výstavu

V některých zemích je jako podmínka pro poskytnutí státní záruky stanoven minimální nebo maximální finanční limit (na projekt). V zemích, kde mají „maximální možnou úhrnnou hodnotu státních záruk“, omezuje tato částka přirozeně také maximální finanční limit na ten který projekt. Tyto případy zde však neuvádíme.

Minimální a/nebo maximální finanční limit	<i>Bez</i> finančního limitu na výstavu
AT, DK, FR, IE, LT, NO, PL, ES, SK, SE	BG, CZ*, DE, FI, HU, IT, LU, MT, NL, RO, UK**

*V *České republice* je stanoven minimální limit 100 000 Kč (cca 4000 EUR) na jednotlivý předmět; není stanoven žádný finanční limit na výstavu.

**Podobně jako v *České republice* je tomu i ve *Velké Británii*: není stanoven žádný finanční limit na projekt, záruku však nemůže získat žádný jednotlivý předmět, jehož hodnota je menší než £ 301 (cca 344 EUR).

Většina systémů státní záruky stanovuje minimální finanční limit na výstavu – pokud hodnota výstavy nedosahuje této minimální výše, nelze státní záruku udělit. Jen málo zemí stanovuje maximální limit.

Země	<i>Minimální</i> limit (na výstavu)	<i>Maximální</i> limit (na výstavu)
AT	*	EUR 100 000 000
DK	EUR 1 350 000 (DKK 10 milionů)	
FR	EUR 46 000 000	

	<i>(v praxi: EUR 250 000 000)</i>	
IE	EUR 1 270 000	
LT	EUR 300 000	
NO (přij.)	EUR 560 000 (NOK 5 000 000)	
NO (vys.)	EUR 337 000 (NOK 3 000 000)	
PL	EUR 500 000	
ES		EUR 210 000 000
SK	EUR 40 000	EUR 10 000 000**
SE	Jednotlivá výstava: EUR 1 850 (SEK 20 000) Putovní zápůjčky: EUR 18 500 (SEK 200 000)	

*V **Rakousku** nestanoví zákon žádný minimální finanční limit, avšak ministerstvo financí určuje minimum na jeden předmět: EUR 2500 a minimum na jednoho zapůjčitele: EUR 5000.

Ve **Francii** musí celková pojistná hodnota děl, která nepatří státu, dosahovat alespoň 46 milionů EUR. V praxi je to ovšem tak, že celková hodnota výstavy by neměla být menší než 250 milionů EUR, aby státní záruka připadala v úvahu (viz *vlastní riziko*).

Španělsko tvoří výjimku – maximální limit EUR 210 000 000 zde může být navýšen se souhlasem rady ministrů. Státní záruka poskytovaná sbírce baronky Carmen Thyssen-Bornemisza má vlastní limit, stanovený na EUR 540 910 000.

Na **Slovensku je stanoven maximální finanční limit ve výši EUR 10 000 000 *na jednoho žadatele*.

IV. Jak systém funguje

1. Speciálně vyčleněná částka ve státním rozpočtu

Pouze **4 země** mají ve státním rozpočtu speciálně vyčleněnou částku pro účely státní záruky. Ostatní to řeší pomocí různých rezervních fondů nebo rozhodnutím ministerstva financí (většinou) případ od případu.

<i>Ano</i>	<i>Ne</i>
ES, HU, PL, NO	AT, BG, CZ, DE, DK, FI, FR, DE, IE, IT, LT, LU, MT, NL, RO, SE, UK

Ve **finském** státním rozpočtu neexistuje speciálně alokovaná částka na státní záruku, je v něm však výdajová položka na neplánované výdaje, která může být případně použita na náhradu škody.

Podobný je i **německý** systém – je zde určitá částka, vztahující se na několik různých druhů náhrady škody.

Ve **španělském** státním rozpočtu je speciální alokace na státní záruku, a to v symbolické výši 1000 EUR. Pokud je třeba, lze tuto účelově vyčleněnou částku zvýšit až do požadované výše.

V **Mad'arsku** má stát povinnost odkládat stranou každodenně určitou částku v hotovosti (skutečné peníze). Výše částky se vypočítává na základě přijatých žádostí.

V **Polsku** je výše vyčleněné částky každoročně součástí vyhlášky o státním rozpočtu a odvozuje se z požadavků jednotlivých muzeí. Na rok 2008 se jednalo o 24 000 000 PLN (cca EUR 5 815 000) pro jedno muzeum, které využilo tuto formu pojištění.

V **Norsku** pracuje systém pro **přijímané výpůjčky** s účelovou alokací 4 miliardy NOK (cca 450 milionů EUR). V případě vysílaných zápůjček se částka vyčleněná pro tento účel rok od roku mění; v roce 2009 šlo o 2,8 miliard NOK (cca 315 milionů EUR).

2. Komu se státní záruka poskytuje ?

<i>Půjčitelé</i>	<i>Vypůjčitelé</i>
AT, BG, DK, FI, HU, IT, LU, MT, NO, PL, RO, ES, UK	CZ, FI, FR, DE, IE, LT, NL, SK, SE

V **Bulharsku** a **Finsku** se státní záruka poskytuje bulharskému/finskému pořadateli, který může být jak zapůjčitelem, tak vypůjčitelem.

3. Formální prohlášení

Některé systémy státní záruky vyžadují oficiální souhlas se zárukou ze strany půjčitele.

Ano	Ne
CZ, FI, FR, HU, IE, IT, MT, NO (přij.), PL, RO, ES,	AT, BG, DK, DE, LT, LU, NL, NO (vys.), SK, SE, UK

Specifika:

V **České republice** je státní záruka udělována vypůjčitelé, avšak půjčitel musí formálně vyjádřit souhlas s využitím systému státní záruky.

V **Irsku** musí toto formální prohlášení učinit pořadatel, nikoli půjčitel.

Ve **Finsku** musí finský pořadatel zajistit, aby druhá strana (půjčitel nebo vypůjčitel) souhlasila s využitím systému státní záruky.

Systém na **Maltě** stanoví, že prohlášení o souhlasu se státní zárukou má být součástí smlouvy o výpůjčce.

V **Rumunsku** musí půjčitel vyjádřit souhlas se státní zárukou, ale přitom musí zároveň ještě učinit formální žádost, v níž je souhlas obsažen.

4. Alternativní řešení, pokud není státní záruka akceptována

Podrobnějšímu rozboru této otázky je věnována zvláštní analýza.

Některé země mohou půjčitelům nebo vypůjčitelům nabídnout alternativní řešení náhrady škody namísto 100% státní záruky, pokud tato záruka není ze strany půjčující nebo vypůjčující instituce akceptována. Obvykle se jedná o kombinaci státní záruky a komerčního pojištění. V některých případech (*např. FR, NL*) funguje systém státní záruky pouze v kombinaci s komerčním pojištěním.

Alternativní řešení (kombinace státní záruky a komerčního pojištění)	Bez alternativního řešení (kombinace) nebo pouze možnost komerčního pojištění namísto státní záruky
AT, CZ, ES, FI, FR, HU, IT, NL, PL, RO, UK	BG, DK, DE, IE, LT, LU, MT, NO, SE

5. Příslušné instituce

Ve většině zemí se žádosti o státní záruku předkládají **ministerstvu kultury** (nebo ministerstvu, do jehož kompetence kulturní záležitosti spadají) a **ministerstvu financí**. Oba tyto úřady obvykle žádosti posuzují a nakonec jeden z nich vydá potvrzení o udělení záruky. Na **Maltě** se procesu účastní ještě jeden další orgán: státní záruku vyřizuje pořádající veřejná instituce (např. Heritage Malta – státní Národní úřad pro muzea a historické památky) za koordinace příslušného ministerstva, věc je konzultována s ministerstvem financí a konečné povolení uděluje **kancelář předsedy vlády**. Ve **Švédsku** má na starosti systém státní záruky Švédská rada pro umění ve spolupráci s Agenturou pro právní, finanční a administrativní služby.

V některých zemích, jako např. v **Dánsku, Francii, Litvě, Norsku (přijímané zápůjčky) a ve Finsku** jsou zřízeny zvláštní „poradní sbory“, „vládní výbory“ či „komise pro státní záruky“, které posuzují podané žádosti. Členové těchto orgánů jsou zpravidla jmenováni na období 3–5 let, zodpovídají za stanovení odpovídajících podmínek a požadavků a rozhodují, zda jsou jednotlivé žádosti přijatelné.

6. Vlastní riziko či omezení odpovědnosti

Některé systémy státní záruky poskytují 100% krytí, zatímco v jiných se odpovědnost dělí mezi stát a muzeum. V takovém případě musí muzeum pokrýt první ztráty („*vlastní riziko*“ či „*odečitatelná položka*“) buď tak, že zaplatí pojistku, nebo že uhradí náklady související s poškozením z vlastních prostředků.

Omezení odpovědnosti / vlastní riziko	<i>Bez</i> omezení odpovědnosti / vlastního rizika
AT, DK, FI, FR, LT, NL, NO, ES, SE, UK	BG, CZ, DE, HU, IE, IT, LU, MT, PL, RO

Systémy státní záruky, které počítají s omezením odpovědnosti, jsou velmi odlišné. V některých státech je muzeum povinno hradit vlastní riziko pouze pokud dojde ke škodě; jiné systémy zase nutí muzea krýt první riziko komerčním pojištěním – v takovém případě je třeba uhradit pojistné, i když žádná škoda nevznikne.

V **Rakousku** není ručitel (tedy stát) odpovědný za zanedbatelnou škodu. Zanedbatelná škoda je definována na třech úrovních, přičemž jde vždy o škodu menší než 10% ceny vypůjčeného předmětu. (Na nejvyšší úrovni nesmí zanedbatelná škoda, a tedy i výše vlastního rizika, překročit 20 000 EUR na jeden předmět a 50 000 EUR na výstavu.)

V **dánském** systému je výše vlastního rizika stanovena na třech úrovních v rozmezí 100 000 DKK (cca 13 500 EUR) až 300 000 DKK (cca 40 500 EUR), podle pojistné hodnoty děl. Státní muzea v Dánsku musí hradit vzniklou škodu až do výše vlastního rizika z vlastních zdrojů, neboť se nesmějí obracet na soukromé pojišťovny; naproti tomu soukromá muzea si mohou zvolit, zda ponесou náklady vzniklé případným poškozením sama, nebo zda uzavřou smlouvu s pojišťovnou.

Ve **Finsku** je výše vlastního rizika stanovena na pět úrovní v rozmezí 20 000 EUR až 200 000 EUR podle celkové pojistné hodnoty uměleckých děl. Muzea se mohou rozhodnout, zda uzavřou komerční pojištění či nikoliv. V případě, že pojištění neuzavřou, musí nést náklady na vlastní riziko z vlastních zdrojů.

Ve **Francii** je částka vlastního rizika určována jednotlivě případ od případu a závisí na nejvyšší pojistné částce a celkové hodnotě výstavy. Pod stanovenou hranicí musí muzeum zajistit krytí děl komerčním pojištěním, nad touto hranicí ručí za náhradu škody v případě jejího vzniku stát. Aktuálně je minimální hranice stanovena na 46 milionů EUR, maximální na 100 milionů EUR.

Litevský systém státní záruky stanoví, že vypůjčitel je odpovědný v případě škody, zničení či ztráty předmětů zaplatit 1% z jejich hodnoty z vlastních zdrojů.

V **Nizozemsku** platí, že prvních 30% škody uhradí stát a zbytek musí být pokryt komerčním pojištěním. Nicméně nad těchto 30% zodpovídají za úhradu prvních škod instituce z vlastních zdrojů v závislosti na celkové hodnoty výpůjčky (6 úrovní) až do maximální výše 45 000 EUR na výstavu.

V *Norsku*, pokud jde o *přijímané výpůjčky*, musí muzeum uhradit první riziko z vlastních zdrojů až do výše, kterou každoročně stanoví státní rozpočet. V případě *vysílaných zápujček* sdílí první riziko půjčitel a vypůjčitel: půjčitel kryje náklady na rizika spojená s transportem a uskladněním do výše odpovídající 1% hodnoty děl, maximálně však do výše 100 000 NOK (cca 112 500 EUR), naproti tomu vypůjčitel kryje náklady rizik vztahujících se k výstavě do výše odpovídající 1 % hodnoty děl, maximálně však do výše 100 000 NOK (cca 112 500 EUR).

Podle *španělského* systému má být výše vlastního rizika kryta komerčním pojištěním. Jsou stanoveny čtyři úrovně odečitatelných položek – nejnižší úroveň odpovědnosti je cca 12 020 EUR a nejvyšší 60 101 EUR.

Švédská státní muzea nemohou být pojištěna soukromými pojišťovacími společnostmi (s výjimkou mimořádných okolností), proto musí nést náklady na první škodu z vlastních zdrojů. Existuje jedenáct úrovní výše vlastního rizika v rozmezí 20 000 SEK (cca 1 850 EUR) a 120 000 SEK (cca 11 100 EUR).

Státní muzea ve *Velké Británii* nesou minimální odpovědnost ve výši £ 5 000 (cca 5 600 EUR) za finanční rok. Platí to i pro nestátní muzea se zvláštním statutem, která mohou volit mezi dohodou o minimální spoluodpovědnosti a systémem popsáním níže. Nestátní muzea musí nést náklady jakékoli škody na pojištěné výpůjčce až do výše £ 300 (cca 335 EUR), pokud ocenění předmětu nepřesahuje £ 4000 (cca 4500 EUR); a £ 300 (cca 335 EUR) plus 1% z celkové hodnoty předmětu, je-li jeho hodnota £ 4000 (cca 4500 EUR) nebo vyšší. Vypůjčitel může podle svého rozhodnutí uhradit náklady z vlastních zdrojů nebo si sjednat komerční pojištění.

7. Maximální celková hodnota záruk

V *11 státech* z 22 není stanovena žádná maximální výše částky garantované státní zárukou.

Maximální celková výše záruky	<i>Bez</i> maximální celkové výše záruky
AT, DK, FI, DE, HU, IE, NL, NO, ES	BG, CZ, FR, IT, LT, LU, MT, PL, RO, SE, UK*

Systémy státní záruky mohou stanovit maximální celkovou výši částky kryté státní zárukou dvěma různými způsoby: některé země určují limit, který nelze překročit v daném roce, zatímco jiné stanovují maximální částku pro všechny souběžné závazky v daném okamžiku.

Země	Maximální částka <i>za rok</i>	Maximální částka <i>v daném okamžiku</i>
AT		EUR 1 000 000 000
DK		~ EUR 805 764 000 (DKK 6 000 000 000)
FI		EUR 1 000 000 000

HU		~ EUR 1 037 000 000 (HUF 300 000 000 000)
IE		EUR 190 000 000
NL		EUR 300 000 000
NO (přij.)	~ EUR 450 000 000 (NOK 4 000 000 000)	
NO (vys.)	~ EUR 315 000 000 (NOK 2 800 000 000)	
ES	EUR 1 680 000 000 (může být navýšena až do EUR 2 500 000 000)	

Doplňující informace poskytnuté z uvedených zemí:

V **Dánsku** platí, že pokud částka krytá systémem státní záruky přesahuje 4 miliardy DKK (cca 537 176 000 EUR) na jednu výstavu, musí být informován příslušný výbor ministerstva financí.

V **Nizozemsku** se za určitých výjimečných okolností limit 300 000 000 EUR příležitostně navyšuje na 450 000 000 nebo až 500 000 000 EUR.

Maximální částka krytá **španělským** systémem státní záruky je 1 680 milionů EUR ročně. Pokud Rada ministrů schválí navýšení zvláštního limitu o 210 milionů EUR, může být maximální částka navýšena až na 2 500 milionů EUR.

* Ve **Velké Británii** je situace poněkud složitější:

- Celková částka pro Anglii je £ 2 miliardy (cca 2,2 miliardy EUR) pro nestátní instituce.
- Částky pro Skotsko (£ 70 milionů; cca 78 300 000 EUR) a Wales (£ 35 milionů; cca 39 150 000 EUR) jsou mnohem nižší z důvodu menšího počtu výstav a výpůjček.
- Pro státní instituce platí odlišný postup. Na začátku finančního roku musí každá státní instituce informovat ministerstvo zahraničí o své předpokládané částce. Toto číslo pak nelze překročit bez souhlasu parlamentu.

V praxi však tyto dohodnuté částky nejsou považovány za striktní maximum, jež by nebylo možné se souhlasem parlamentu překročit; proto je Velká Británie zařazena v pravém sloupci.

8. Náklady na záruku

Ve **třech státech** je nutno zaplatit určitou částku (poplatek) za poskytnutí státní záruky – jde o Finsko, Francii a Švédsko.

Bez poplatku	Náklady na záruku
AT, BG, CZ, DE, DK, HU, IE, IT, LT, LU, MT, NL, NO, PL, RO, ES, SK, UK	FI, FR, SE

Ve **Finsku** činí fixní poplatek za státní záruku 225 EUR a je třeba ho hradit při každé výstavě.

Francouzská pořádající instituce, která využívá státní záruku, musí do státní pokladny uhradit fixní částku 30 500 EUR za každý projekt.

Ve **Švédsku** zahrnují náklady na státní záruku fixní částku 3 000 SEK (cca 278 EUR), kterou je třeba musí předem uhradit Švédské radě pro umění, a částku odpovídající 0,05% z celkové hodnoty výstavy. Tato částka se může pohybovat mezi 1 000 SEK (cca 93 EUR) a 100 000 SEK (cca 9 250 EUR). Poplatek je z větší části určen na práci bezpečnostního manažera.

V. Mechanismy uplatňované při vyrovnání

Pravidlo společné všem různým systémům státní záruky říká, že pokud dojde k poškození nebo ztrátě, je nutné **okamžitě informovat** vlastníka díla, příslušné instituce (ministerstvo kultury a ministerstvo financí) – a v případě smíšeného systému také pojišťovacího agenta či pojišťovnu. Vypůjčitel nesmí provádět žádné restaurátorské či konzervátorské zásahy bez souhlasu půjčitele.

Výše škody je **stanovena** buď zvláštní komisí odborníků, nebo na základě jednání mezi půjčitelem a vypůjčitelem, případně zástupcem příslušného ministra. Došlo-li ke škodě, **vyrovnání** spočívá v úhradě nákladů na opravy v rozumné míře a náhradě za snížení hodnoty, nesmí však přesáhnout dohodnutou výši. V případě ztráty či nenapravitelného poškození má být vyrovnání stanoveno podle dohodnuté hodnoty díla.

Podle informací poskytnutých z jednotlivých států je pouze v několika případech součástí systému státní záruky také jasně stanovený **časový rámec pro úhradu vyrovnání**. Další systémy jednoduše neobsahují žádná ujednání o termínu úhrady.

Vláda obvykle platí vyrovnání přímo půjčiteli, nicméně v některých případech (např. *SK, SE*) se částka vyplácí vypůjčiteli, jemuž byla záruka poskytnuta, a nikoli půjčiteli.

Země	<i>Stanovení výše škody</i>	Lze stanovení výše škody <i>rozporovat?</i>	<i>Časový rámec pro úhradu vyrovnání</i>
AT	spolkové úřady spolu se zapůjčitelem	mezinárodně uznávaný odborník jmenovaný společně půjčitelem a vypůjčitelem	6 týdnů
BG	zástupce zapůjčitele	záleží na přesném znění smlouvy	podle předchozí dohody
CZ	je dohodnuto půjčitelem, vypůjčitelem a Ministerstvem kultury ČR formou dohody	je dohodnuto půjčitelem, vypůjčitelem a Ministerstvem kultury ČR formou dohody	6 měsíců
DE	společně půjčitel a vypůjčitel	nezávislý odborník	6 týdnů
DK	půjčitel po konzultaci s vypůjčitelem a komisí pro státní záruky	společně ustanovený odborník	ihned po stanovení částky
FI	vypůjčitel společně s půjčitelem a ministerstvem kultury	ano, odborníci, vypůjčitel a půjčitel	<i>není určeno</i>

FR	odborná komise	ano, odborníci společně se zástupcem majitele	<i>není určeno</i>
HU	společně půjčitel a vypůjčitel	nezávislý, mezinárodně uznávaný odborník	15 dní
IE	ministerstvo kultury, sportu a turistického ruchu	<i>není určeno</i>	<i>není určeno</i>
IT	teritoriální úřad superintendanta	zvláštní komise	60 dní
LT	odborná komise společně se zástupcem půjčitele	<i>není určeno</i>	<i>není určeno</i>
LU	společně půjčitel a vypůjčitel	obě strany společně	<i>není určeno</i>
MT	Heritage Malta po konzultaci s půjčitelem, úřadem superintendanta a ministerstvem financí	<i>není určeno</i>	<i>není určeno</i>
NL	Nizozemský institut pro kulturní dědictví a znalec na škody určený pojišťovnou	<i>není určeno</i>	28 dní
NO (přij.)	společně půjčitel a vypůjčitel	<i>není určeno</i>	co nejdříve
NO (vys.)	půjčitel, vypůjčitel a ministerstvo zahraničních věcí	<i>není určeno</i>	<i>není určeno</i>
PL	restaurátoři v instituci vypůjčitele ve spolupráci s policií a Centrem na ochranu veřejných sbírek	<i>není určeno</i>	„okamžitě“
RO	rozhodnutí v souladu s požadavky ministerstva financí	ano	<i>není určeno</i>
ES	vypůjčitel společně s půjčitelem a ministerstvem kultury	<i>není určeno</i>	<i>není určeno</i>
SK	odborník vybraný zapůjčitelem a vypůjčitel	<i>není určeno</i>	6 měsíců
SE	vypůjčitel (pořádající muzeum)	je přijato automaticky	bez časového rámce
UK	vypůjčitel	půjčitel může vyzvat specializovaného konzervátora/restaurátora	„co nejrychleji“

VI. Zkušenosti a všeobecné poznámky

1. Příčiny odmítnutí státní záruky

Většina muzeí uvedla, že státní záruky spíše neodmítají. I v případě, že krytí není úplné, raději vyžadují uzavření doplňkového komerčního pojištění, než aby státní záruku zcela odmítla. Státní záruka je nicméně obvykle odmítnuta z následujících příčin:

- neuspokojivé právní předpisy (např. není-li jednoznačně určen rozsah nabízeného krytí),
- existence vyčleněných rizik,
- nedohodnou-li se strany na ocenění,

pokud kulturní hodnota není jednoznačná jedná-li se o komerčně zaměřenou výstavu, často je brána v potaz reciprocita

2. Nevýhody a omezení jednotlivých systémů

Jednotlivé státy uvedly následující nevýhody jednotlivých systémů:

„**Rakouský** systém stanoví příliš mnoho vyčleněných rizik.“

„V případě **Bulharska** není mechanismus a kritéria poskytnutí státní záruky dost podrobně popsán. Státní záruka vyžaduje, aby byla žádost zaslána 18–24 měsíců předem, avšak informace a požadavky obvykle přijdou později a není možné plánovat. K dalším nevýhodám patří, že státní záruka nemůže krýt exponáty vypůjčené z jiných zemí.“

„Pokud jde o **český** systém, může být problematické, že žádost musí být zaslána na české ministerstvo kultury alespoň deset měsíců před zahájením výstavy. Další komplikací je, že půjčitel je nucen podepisovat množství dokumentů: čestné prohlášení půjčitele, že půjčitel je majitelem půjčovaného předmětu, že půjčovaný předmět není komerčně pojištěn „z hřebíku na hřebík“ pokud jde o rizika krytá českou státní zárukou po dobu výstavy a že půjčitel souhlasí se zajištěním půjčovaného předmětu českou státní zárukou.“

„V **Dánsku** někdy komise pro státní záruky nechce poskytnout krytí pro současné umění – především v těch případech, kdy jsou metody restaurování v případě poškození díla předem uznány za nedostupné.“

„Ve **Francii** je lhůta nutná pro podání žádosti před prvním zahájením výstavy příliš dlouhá (asi 6 měsíců).“

„**Mad'arské** právní texty jsou málo srozumitelné a zapůjčitelé jsou nuceni podepisovat množství papírů. Snižuje to důvěryhodnost systému, třebaže jinak jsou jeho podmínky vcelku flexibilní.“

„V **Irsku** by inflační tlaky na cenu uměleckých děl v posledních letech mohly vést k revizi horní finanční hranice.“

„V **Itálii** je největší problém, že celý proces trvá příliš dlouho.“

Nevýhodou **litevského** systému je, že nekryje díla „z hřebíku na hřebík“, ale pouze po dobu, kdy jsou díla na litevském území.“

„Na **Maltě** nikdy nebyl systém státní záruky nikdy právně zakotven, proto se vždy používá pouze na *ad hoc*.“

„V **Nizozemsku** se uplatňuje nestandardní kombinace státní záruky a komerčního pojištění, kterou cizinci obtížně chápou. Pro holandská muzea je maximální krytí do 30% a strop státní záruky 300 000 000 EUR v daném okamžiku omezující.“

„V případě *Norska (přijímané výpůjčky)* je nepříznivé vyjmutí rizika způsobeného válečným aktem ze záruky. V systému pro *vysílané zápůjčky* by se měl upřesnit rozdíl mezi „teroristickým činem“ a „střety mezi dvěma nezávislými státy.“

„*Polský* systém státní záruky má tyto nevýhody: díla nejsou kryta „z hřebíku na hřebík“, proces trvá příliš dlouho (jeden až dva roky) a minimální (požadovaná) hodnota předmětů je příliš vysoká.“

Rumunsko uvedlo následující nevýhody: „V rozpočtu ministerstva kultury, církví a národního dědictví není každoročně vyčleněna minimální částka na výdaje spojené se státní zárukou; částku stanovuje ministerstvo financí, není určen přesný postup pro posuzování výše škody a pro vyrovnání a záruka se uděluje na základě vzájemnosti.“

Španělsko: „Ačkoli se maximální částka, kterou lze garantovat každý projekt, každoročně zvyšuje, je podle názoru odborných muzejních pracovníků stále příliš nízká: je v zásadě stanovena na 210 milionů EUR, třebaže průměrná hodnota projektu se pohybuje někde mezi 300 a 400 milionů EUR. V případě velkých projektů tedy pořadatelé žádají státní záruku pouze na díla s nejvyšší pojistnou hodnotou, protože maximální hranici pro státní záruku snadno dosáhnou.“

„Není jednoduché obsáhnout a pochopit rozsah, účinnost a krytí *švédského* systému státní záruky. Švédsko proto začalo zpracovávat vysvětlující text.“

„Ve *Velké Británii* je hlavní nevýhodou, že partneři pořádající výstavu nemohou být vedeni jako společně pojištěné strany, což v případě komerčního pojištění je možné.

Státní instituce, které pořádají putovní výstavy po Velké Británii, mohou využívat státní záruku k pokrytí rizik při jednotlivých uvedeních výstavy po celou dobu jejího trvání, pokud jsou za výstavu odpovědné. (Toto pravidlo se nevztahuje na nestátní instituce pořádající putovní výstavy: každá taková instituce, která přijímá výstavu, si musí podat svoji žádost o státní záruku).“

S ohledem na výše zmíněné připomínky lze shrnout tyto problémy a příčiny nezájmu o státní záruku.

Důvody, proč se neuplatňuje systém státní záruky v některých zemích, mohou vyplývat z vnitřních problémů daného systému, nebo mohou být dány vnějšími faktory, které s kvalitou nastavení systému ve skutečnosti nijak nesouvisí.

Některé systémové problémy:

Mohou souviset s **právní** úpravou systému; regulace vztahující se ke státní záruce například neodpovídá požadavkům půjčitele nebo představuje přílišnou komplikaci pro vypůjčitele, což vede k tomu, že existující systém není využíván. Mezi takové překážky patří konkrétně:

- formulace právní úpravy je příliš vágní, definice jsou příliš vágní, vypůjčitel není schopen poskytnout uspokojivé vysvětlení;
- skutečnost, že některá rizika jsou ze záruky vyňata;
- omezení územního nebo časového krytí záruky;

administrace systému je příliš zdlouhavá nebo příliš složitá, někdy klade na vypůjčitele přílišné nároky, což vzbuzuje nedůvěru;
poplatek za žádost je příliš vysoký;
minimální částka pro přijetí žádosti je příliš vysoká, celkový roční strop pro státní záruky je příliš nízký;
vypůjčitel nemůže být spolupojištěncem, jako by tomu bylo tomu v případě soukromého pojištění.

Některé vnější faktory, které vedou k odmítnutí státní záruky:

Mohou souviset s **finanční** stránkou věci, tedy s existencí dohody mezi vypůjčitelem a pojišťovnou či pojišťovacím agentem. Vypůjčitel získává podíl na zisku / bonifikaci od pojistitele, která představuje určité procento z částky uhrazené vypůjčitelem. Tím pojistitel zapůjčitele finančně motivuje, aby jej zapojil do zápůjčky.

Z právního hlediska nepovažujeme první faktor, tedy praxi podílu na zisku mezi oběma stranami dohody, za napadnutelný, neboť jde o zprostředkování obchodu a získání provize za tuto činnost je běžnou praxí, alespoň v obchodní sféře.
Nicméně z etického hlediska by zápůjčky a výpůjčky mezi dvěma muzei neměly být chápány jako komerční či ekonomická činnost a muzea jako neziskové instituce by v principu neměla při spolupráci s jinými muzei sledovat finanční zájmy.

Z právního hlediska je spíše problematický druhý faktor – „trvání na vlastním pojistiteli“ – neboť ve většině případů je to v rozporu se zákonem o veřejné soutěži.
Reciprocita znamená, že půjčitel odmítne státní záruku nabízenou vypůjčitelem z toho důvodu, že někdy dříve vypůjčitel, tehdy vystupující jako půjčitel, odmítl přijmout jeho systém státní záruky.

Neshody v ocenění

Komerční pojistitelé jsou obvykle tolerantnější k nepřiměřeně stanoveným pojistným hodnotám než stát. Pokud se však půjčitel nepodaří dosáhnout dohody s vypůjčitelem, ale zájem půjčitele na vystavení díla přesto trvá, existuje možnost dokoupit si komerční pojištění na rozdíl v hodnotě.

Půjčitel a vypůjčitel by se měli vždy vynasnažit, aby stanovili tzv. „dohodnutou hodnotu“ (agreed value), která je buď založena na skutečné tržní ceně předmětu, nebo na jeho snížené hodnotě. Ačkoli oceňování není tématem tohoto textu, uveďme, že dokument „Lending to Europe“ nabízí možnost přijmout slevu až do výše 40% aktuální tržní ceny předmětu, přičemž výsledná cena by neměla být nižší, než kolik při akvizici předmětu původně zaplatila instituce půjčitele.

Nedostupnost překladu z národních jazyků přinejmenším do angličtiny, nebo i do jazyka půjčitele, představuje překážku, kterou muzea mohou poměrně snadno překonat, aniž by byla nucena utrácet příliš mnoho peněz.

3. Všeobecné poznámky

Nemálo zemí uvedlo, že by bylo žádoucí ustanovit „**Evropský systém státní záruky**“ (a reciproční dohody mezi jednotlivými zeměmi o vzájemném uznávání státních záruk). Byl by

to vhodný způsob, jak usnadnit mezinárodní výměnu děl, především s „novými“ členskými zeměmi EU, šlo by také o vhodné řešení pro putovní výstavy, na jejichž organizaci se podílí mnoho zemí, a v neposlední řadě by tento systém usnadnil situaci státům, kde dosud nebyl národní systém státní záruky zaveden.

Také příliš vysoké *minimální finanční limity* jsou důvodem, že systém nemůže být plně využíván, neboť především současná umělecká díla, jejichž pojistná hodnota je obecně nízká, nemohou být předmětem státní záruky. Příliš nízké *maximální hodnoty* a *maximální pojistné částky* jsou taktéž problematické: nízké pojistky si může většina muzeí zaplatit, zatímco úhrada vysokých pojistných částek znamená obvykle velkou komplikaci.

VII. Další informace

1. Internet

9 z 22 zemí uvedlo, že u nich byla založena internetová stránka s informacemi o systému státní záruky. Jelikož to považujeme za užitečnou doplňující informaci k této analýze, uvádíme zde adresy těchto stránek.

Země	Adresa
Finsko	http://www.minedu.fi/OPM/Kulttuuri/Museot_ja_kulttuuriperintoe/taidenayttel_yiden_valtiontakuu/?lang=en
Maďarsko	http://www.okm.gov.hu/kultura/kiallitasi-garancia/kiallitasi-garancia
Nizozemsko	www.icn.nl
Norsko (příj.)	http://www.abm-utvikling.no/museum/revisjon-av-regelverk-for-statlig-forsikring.html
Norsko (vys.)	www.Regjeringen.no/nb/dep/ud/tema/Norgesfremme-g-kultursamarbeid/statsgaranti
Rumunsko	www.cultura.ro ; http://www.cultura.ro/Documents.aspx?ID=184
Slovinsko	http://www.mk.gov.si/fileadmin/mk.gov.si/pageuploads/min_eng/legislation/C_HPA.pdf
Španělsko	http://www.mcu.es/patrimonio/CE/GarantiaEstado/Definicion.html
Švédsko	http://www.kulturradet.se/SV/bidrag/bildochformkonst/utstallningsgarantier/
Velká Británie	www.mla.gov.uk/what/cultural/objects/government_indemnity

2. Překlady legislativy

13 z 22 zemí odpovědělo kladně na otázku, zda je dostupný anglický překlad jejich národní legislativy (v případě Velké Británie a Irska je pochopitelně již originální text v angličtině). Některé země (10) uvedly také internetovou stránku s těmito anglickými texty (překlady). Některé státy již také přeložily relevantní zákony i do dalších jazyků.

Země	Anglický překlad (internetová adresa – pokud existuje)	Další jazyky
------	--	--------------

Bulharsko	www.ciela.net nebo www.apis.bg/en/	
Česká republika	ANO (bez internetových stránek)	
Dánsko	ANO (bez internetových stránek)	
Finsko	http://www.minedu.fi/OPM/Kulttuuri/Museot_ja_kulttuuriperintoe/taidenayttelyiden_valtiontakuu/?lang=en	francouzština, řečtina, ruština, španělština, švédština
Maďarsko	http://www.okm.gov.hu/letolt/kultura/kozgyujt/government_decree110_2006_v_5_090904.pdf	francouzština, němčina, italština, ruština
Irsko	http://www.irishstatutebook.ie/1997/en/act/pub/0011/index.html	
Litva	ANO (bez internetových stránek)	polština
Nizozemsko	www.icn.nl/en/	
Norsko (přij.)	http://www.abm-utvikling.no/museum/sikring/government_indemninty.pdf	
Norsko (vys.)	www.Regjeringen.no/nb/dep/ud/tema/Norgesfremme-g-kultursamarbeid/statsgaranti	
Rumunsko	http://www.cultura.ro/Documents.aspx?ID=184	
Slovensko	http://www.mk.gov.si/fileadmin/mk.gov.si/pageuploads/min_eng/legislation/CHPA.pdf	
Španělsko	ANO (bez internetových stránek)	francouzština
Švédsko	http://www.kulturradet.se/Documents/Bidrag/bidraginformation/utställningsgar_state_ex_guarantee_ord.pdf	
Velká Británie	http://www.statutelaw.gov.uk/content.aspx?LegType=All+Legislation&title=national+Heritage&Year=1980&searchEnacted=0&extentMatchOnly=0&confersPower=0&blanketAmendment=0&sortAlpha=0&TYPE=QS&PageNumber=1&NavFrom=0&parentActiveTextDocId=1899442&ActiveTextDocId=1899464&filesize=14541	

3. Kontaktní osoby

Země	Kontaktní osoba
AT	Jméno 1: Christina Hochwarter Instituce: Spolkové ministerstvo financí Odbor III/6: právní záležitosti pojištění, státní záruky, puncování Adresa: Hintere Zollamtstraße 2b, 1030 Vídeň, Rakousko Tel: +431 51433-503162

	<p>E-mail: christina.hochwarter@bmf.gv.at</p> <p>Jméno 2: Gerlinde Wagner Instituce: Spolkové ministerstvo financí Funkce: ředitelka odboru Odbor III/6: právní záležitosti pojištění, státní záruky, puncování Adresa: Hintere Zollamtstraße 2b, 1030 Vídeň, Rakousko Tel: +431 51433-503150 E-mail: gerlinde.wagner@bmf.gv.at</p>
BG	<p>Jméno: Ekaterina Djumalieva Funkce: ředitelka odboru Instituce: Ministerstvo kultury, ředitelství kulturního dědictví, muzejní činnosti a odbor výtvarného umění Adresa: 17, Al. Stamboliisky Blvd., Sofia 1040, Bulharsko Tel: +359 2 94 00 885 E-mail: k.djumalieva@mc.government.bg</p>
CZ	<p>Jméno: Magda Němcová Funkce: registrar Instituce: Národní galerie v Praze Adresa: Staroměstské nám. 12, CZ -110 15 Praha 1 Tel : +420 222 316 783, 00 420 224 301 218 E-mail : nemcova@ngprague.cz</p>
FI	<p>Jméno: Tiina Eerikäinen Funkce: radní pro kulturní záležitosti Instituce: Ministerstvo školství Adresa: P.O. Box 29, FI-00023 Government, Finsko Tel : +358 9 1607 7483 E-mail : tiina.eerikainen@minedu.fi</p>
HU	<p>Jméno: Henrietta Galambos Funkce: ředitelka právního odboru a registru Instituce: Muzeum výtvarných umění, Budapešť Adresa: 1146 Budapešť, Dózsa Gy. út 41. Tel : +36 1 469 72 45 E-mail : hgalambos@szepmuveszeti.hu</p>
IE	<p>Jméno: Sharon Barry Funkce: zástupkyně ředitele odboru Instituce: Ministerstvo turistického ruchu, kultury a sportu Adresa: New Road, Killarney, Co. Kerry, Irsko Tel: 00-353-064-6627331 E-mail : sharonbarry@tcs.gov.ie</p>
LT	<p>Jméno: Irena Keziene Funkce: Hlavní odbornice na muzea Instituce: Ministerstvo kultury Adresa: J.Basanaviciaus str. 5, LT-01118 Vilnius Tel : +370 5 2193417 E-mail : i.keziene@lrkm.lt</p>

LU	<p>Jméno: M. Guy Dockendorf Funkce: První rada vlády Instituce: Ministerstvo kultury Adresa: 18, Montée de la Pétrusse, L-2912 Lucemburk Tel : +352 247 86 610 E-mail : guy.dockendorf@mcesr.etat.lu</p>
MT	<p>Jméno 1: Martin Spiteri Funkce: ředitel pro sbírky Instituce: Heritage Malta Adresa: Old University Building, Merchants Street, Valletta, VLT 1175 Tel : +356 22954321 / 22954000 E-mail : martin.d.spiteri@gov.mt</p> <p>Jméno 2 : Kenneth Gambin Funkce: Hlavní kurátor Instituce: Heritage Malta Adresa: Old University Building, Merchants Street, Valletta, VLT 1175 Tel : +356 22954317 E-mail : kenneth.j.gambin@gov.mt</p>
NL	<p>Jméno 1: Marja Peek Funkce: Koordinátor pro záruky Instituce: Nizozemský institut kulturního dědictví Adresa: P.O. Box 76709, 1070 KA Amsterdam Tel : +31(0)20 3054721 E-mail : marja.peek@icn.nl</p> <p>Jméno 2: Frank Bergevoet Funkce: Programový ředitel Museometry Instituce: Nizozemský institut kulturního dědictví Adresa: P.O. Box 76709, 1070 KA Amsterdam Tel : +31 (0)20 3054609 E-mail : frank.bergevoet@icn.nl</p>
NO (přij.)	<p>Jméno: Tora Synnøve Yli Myre Funkce: Poradce Instituce: Norské ředitelství archivů, knihoven a muzeí Adresa: Pb 8145 Dep. N-0033 Oslo Tel: +47 23117574 E-mail : tora.myre@abm-utvikling.no</p>
PL	<p>Jméno: Dorota Folga Januszewska Funkce: Expert Instituce: Ministerstvo kultury a národního dědictví Polské republiky Adresa: Tel : E-mail : d.folgajanuszewska@uksw.edu.pl</p>
SI	<p>Jméno: Mateja Kos Funkce: Hlavní kurátor</p>

	<p>Institute: Slovinské národní muzeum Adresa: Presernova 20, SI-1000 Ljubljana, Slovinsko Tel: +386 1 24 14 425 E-mail : Mateja.Kos@nms.si</p>
ES	<p>Jméno: Jesús Fumanal Funkce: Institute: Ministerstvo kultury Address: Plaza del Rey 1, 28071 Madrid, Španělsko Tel: +34 91 7017040 E-mail: jesus.fumanal@mcu.es</p>
SK	<p>Jméno: Branislav Rezník Funkce: Náměstek generálního ředitele Institute: Slovenské národní muzeum Adresa: Vajanského nábřeží 2, 814 06 Bratislava, Slovensko Tel: +421 2 20491236 E-mail: branislav.reznik@snm.sk</p>
SE	<p>Jméno: Erik Åström Funkce: Vrchní poradce Institute: Švédská rada pro umění Adresa: PO Box 27215, 102 53 Stockholm, Švédsko Tel: +46 8 519 264 40 E-mail: erik.astrom@kulturradet.se</p>
UK	<p>Jméno 1: Sean Ferran Funkce: Ředitel vládního programu záruk Institute: Rada muzeí, knihoven a archivů (MLA) Adresa: Wellcome Wolfson Building, 165 Queen's Gate, Londýn, SW7 5HD Tel: +44 (0)20 7273 1420 E-mail: Sean.Farran@mmla.gov.uk</p> <p>Jméno 2: Hillary Bauer Funkce: Ředitelka oddělení pro mezinárodní a kulturní vlastnictví Institute: Ministerstvo kultury, médií a sportu Adresa: 2-4 Cockspur Street, Londýn SW1Y 5DH Tel: +44 (0) 207 211 6102 E-mail: hillary.bauer@culture.gsi.gov.uk</p>

2. část

Státy bez systému státní záruky

Státy bez systému státní záruky

Situací kolem státní záruky jsme se zabývali i ve státech, kde dosud žádný takový systém nebyl ustanoven; chtěli jsme totiž zjistit, jaké jsou hlavní překážky jeho zavedení, jaký je aktuální stav v těchto zemích a jaké by mohly být alternativní způsoby snižování nákladů na pojištění.

V případě *Kypru* jde ve velké většině o vysílané zápůjčky, nicméně pokud se jedná o výpůjčku a pořadatelem výstavy je kyperská vláda, nese pojistné náklady právě vláda.

Další země, tedy Belgie (BE), Estonsko (EE), Řecko (GR), Island (IS), Lotyšsko (LV), Portugalsko (PT) a Švýcarsko (CH) poskytly následující údaje:

1. Alternativní řešení

Všechny dotazované země uvedly možnost využít nějakého alternativního řešení (namísto státní záruky), umožňujícího snížit náklady na pojištění.

Belgie nabízí jako alternativní řešení možnost sdílené odpovědnosti (nepojištění) v případě půjčování uměleckých děl mezi Belgií a další zemí.

V *Estonsku* v mnoha případech hradí náklady na pojištění sponzoři. Pokud nejsou žádní sponzoři, pak obvykle kryje část pojistných nákladů stát (ministerstvo kultury). Třetím možným alternativním řešením je pro Estonsko spolupráce s Finskem a využití finského systému státní záruky. Estonsko a Finsko v kulturní oblasti úzce spolupracují a vyměňují si mnoho výstav (především v posledních pěti letech), a proto byl již v několika případech finský systém státní záruky uplatněn i na výstavy finských sbírek v Estonsku.

V *Řecku*, *Lotyšsku* a *Portugalsku* se pořadatelé výstav ve snaze snížit náklady na pojištění obracují obvykle na sponzory. V Portugalsku však tuto možnost sponzorování využívá pouze Institut muzeí a péče o sbírky (IMC), a to pouze pro případ pojištění movitého kulturního dědictví ze sbírek muzeí IMC, které je vystaveno na výstavách pořádaných institutem a konaných na území Portugalska.

Island na otázku, zda je možné využít nějakého alternativního řešení namísto komerčního pojištění, odpověděl záporně; uvedl však, že ministerstvo financí projednává možnost poskytnout muzeím za tímto účelem vyčleněné státní prostředky a že islandský stát již v několika mimořádných případech převzal odpovědnost za náhradu případných ztrát při určitých výstavách.

Ve *Švýcarsku* bude v blízké budoucnosti spolková vláda připravena poskytnout švýcarským muzeím státní prostředky, aby jim pomohla snížit vysoké náklady na pojištění půjčovaných uměleckých děl.

2. Možnost zavedení systému

Skutečnost, že výše uvedené státy nemají dosud ustanoven systém státní záruky, neznamená, že zde diskuze o zavedení takového systému neprobíhají. Všechny země uvedly, že se tato

otázka již objevila a v některých z nich se již na koncepci národního systému státní záruky začalo pracovat.

V **Belgii** byla roku 2008 realizována studie o možnostech zavedení systému státní záruky pro dočasné výpůjčky a zápůjčky ve **Vlámsku**. Tato studie by měla vést (koncem roku 2010) k návrhu zákona (vyhlášky), zavádějící systém státní záruky ve Vlámsku. Předpokládá se smíšený systém, kdy by komerční pojišťovny kryly první riziko výpůjčky/výpůjček až do stanovené hranice; vlámská vláda by pak ručila za další rizika (riziko vážného poškození či úplné ztráty). Belgické federální úřady a francouzská komunita také zvažují, zda by byl takový systém přínosem pro muzea, která mají ve své kompetenci.

Řecké ministerstvo kultury ustanovilo v lednu 2007 pracovní skupinu, jejímž úkolem bylo prozkoumat možnosti zavedení systému státní záruky. Skupina začala připravovat příslušný legislativní návrh, podle něž by státní záruka kryla krátkodobé výpůjčky do všech státních archeologických muzeí, Národní galerie a vybraných hlavních soukromých muzeí dotovaných státem. Ještě v průběhu téhož roku však byla činnost pracovní skupiny pozastavena. V dubnu 2009 byla ustavena nová pracovní skupina se stejným mandátem, v níž zasedli odborníci z oborů muzejnictví, práv a ekonomie.

Portugalsko zdůraznilo, že tato možnost byla institutu IMC navržena a že práce expertní skupiny v oblasti mobility sbírek (srovnávací studie jednotlivých národních systémů, z níž vyplynuly osvědčené postupy z praxe a doporučení) je dobrým základem pro to, aby mohl být portugalskému ministerstvu kultury předložen návrh zákona. Pro takový projekt bude pochopitelně potřeba zajistit nezbytné lidské zdroje. Na důležitost výsledků pracovní skupiny poukázalo i **Estonsko**.

Na žádost muzeí na **Islandu** byla na ministerstvu kultury a školství a ministerstvu financí zahájena debata o možnosti uzákonění systému státní záruky (fungoval by podobně jako v ostatních skandinávských zemích). Z důvodu ekonomické situace země však na Islandu *v současné době neprobíhají žádné aktivity* v této oblasti.

3. Hlavní překážky

Existuje několik hlavních příčin, kvůli nimž v dané zemi nelze zavést systém státní záruky. Podle názorů vyjádřených v dotazovaných zemích patří mezi hlavní překážky zavedení a uplatňování systému:

Spíše <i>politické</i> důvody	Spíše <i>finanční</i> důvody	Jiné
BE, GR, PT	EE, GR, IS, LV	BE, CH

V **Belgii** jsou pravděpodobně hlavní překážky tyto: přesvědčit parlament a vládu, že zbytková rizika, jež by měl krýt právě stát, jsou v podstatě pouze teoretická; formální otázky fungování vlády jako pojišťovací společnosti (chybějící know-how) a možná deformace trhu.

V **Portugalsku** není tato otázka považována za prioritní, ale zavedení systému státní záruky pochopitelně závisí na politické vůli tamější vlády.

V **Řecku** je hlavní příčinou nedostatek politické kontinuity způsobený častým střídáním ministrů spolu s technickým problémem, jak vyčlenit z ročního státního rozpočtu peníze, které vždy není nutné utratit.

Ekonomická a finanční situace spolu s nedostatečnou legislativou zřejmě brání zavedení tohoto systému v **Estonku**.

Islandské ministerstvo financí se domnívá, že státní rozpočet není schopen unést dopady, které by zavedení takového systému mohlo mít na veřejné finance.

Lotyšsko uvádí jako hlavní problém nejistou finanční situaci, neboť vláda nemůže vědomě přistoupit na tak obrovské potenciální riziko, i kdyby se jednalo o pouze příležitostné situace.

Švýcarská vláda je přesvědčena, že stát by měl zasahovat do soukromého sektoru pouze v případě, že volný trh náležitě nefunguje. To ovšem není případ soukromých pojišťovacích společností, kde je obrovská konkurence.

4. Akceptace státní záruky jiné země

Všechny země, které poskytly informace, obecně akceptují státní záruku ze strany jiných zemí. **Belgie** upřesnila, že akceptace závisí pochopitelně na důvěryhodnosti muzea, na reciprocitě a také na kvalitě systému jako takového. Někdy je požadováno doplňkové komerční pojištění.

Švýcarsko také uvedlo, že státní muzea většinou akceptují státní záruku jiného státu, ale soukromé instituce spíše trvají na komerčním pojištění uměleckých děl.

5. Internet

Řecko a Portugalsko provozují internetovou stránku s informacemi o zásadách pro muzejní výpůjčky a s nimi spojenou legislativou. V Lotyšsku neexistuje konkrétní stránka s tímto obsahem, ale některá související témata jsou přístupná online, například otázky vztahující se ke státním muzejním sbírkám.

Země	Internetová stránka o zásadách půjčování
Řecko	http://www.yppo.gr/files/g_1950.pdf
Portugalsko	http://www.imc-ip.pt and http://www.imc-ip.pt/pt-PT/recursos/publicacoes/edicoes_online/pub_online_museologia/ContentDetail.aspx
Země	Internetová stránka zabývající se podobnými otázkami
Lotyšsko	http://www.mvp.gov.lv/content/view/6/7/lang.lv/

6. Kontaktní osoby

Země	Kontaktní osoba
BE	<p>Jméno 1: Hans Feys Funkce: Poradce Instituce: Úřad vlámské komunity pro umění a kulturní dědictví Adresa: Arenbergstraat 9, 1000 Brusel Tel: +32 2 553 68 26 E-mail: hans.feys@cjsm.vlaanderen.be</p> <p>Jméno 2: Patrice Dartevelle Funkce: Ředitel Instituce: Úřad pro kulturní dědictví francouzské komunity Adresa: 44 Boulevard Léopold II, 1080 Brusel Tel: +32 2 553 68 26 E-mail: patrice.dartevelle@cfwb.be</p>
EE	<p>Jméno: Aleksandra Murre Funkce: Kurátorka sbírek Instituce: Estonské muzeum umění Adresa: Weizenbergi 34/Valge 1, 10127 Tallinn Tel: +372 606 6414 E-mail: Aleksnadra.murre@ekm.ee</p>
GR	<p>Jméno: Sofia Tsilidou Funkce: Kurátor asistent Instituce: Helénské ministerstvo kultury a turistického ruchu – ředitelství muzeí, výstav, vzdělávacích programů a muzejního výzkumu Adresa: 6, Saripolou Str., 106 82 Atény Tel: +30 210 8258668 E-mail: teme.dmeep@culture.gr</p>
IS	<p>Jméno: Eiríkur Thorláksson Funkce: Instituce: Adresa: Tel : E-mail : eiríkur.thorlaksson@mrn.stjr.is</p>
LV	<p>Jméno: Anita Jirgensone Funkce: Vedoucí pracovnice Instituce: Ministerstvo kultury Lotyšské republiky, odbor muzeí a výtvarného umění Adresa: Antonijas 9, Riga, LV-1010</p>

	<p>Tel: +371 67330302 E-mail: Anita.Jirgensone@km.gov.lv</p>
PT	<p>Jméno: Maria Amélia Fernandes Funkce: Ředitelka odboru movitého kulturního dědictví Instituce: Institut muzeí a péče o sbírky Adresa: Palácio Nacional da Ajuda, Ala Sul, Piso 4, 1349 – 021 Lisabon Tel.: +351 21 365 08 39 Email: ameliafernandes@imc-ip.pt</p>

3. část

Srovnávací tabulka

	P r á v ní ú p r a v a	Krytá díla	Z h řebiku na h řebik	Rizika vyňatá z pojištění	Zřeknutí se subrogace	Příjemci	Limit	Vlastní riziko/ omezení odpovědnosti	Maximální celková hodnota	Komu stát poskytuje státní záruku?	Je zapotřebí formální vyjádření (akceptace) ze strany zapůjčitele?
Rakousko	ANO	přijímané výpůjčky	ANO	<ul style="list-style-type: none"> všechny typy ozbrojených konfliktů – občanské války, revoluce, vzpoura, demonstrace, rebelie, povstání, stávky, blokování či jiná vojenská nebo úřední akce související s těmito událostmi; teroristický čin jaderná katastrofa běžné opotřebení či stárnutí díla a poškození způsobené nevhodným nakládáním s dílem zlý úmysl či nedbalost na straně zapůjčitele poškození nesouvisející s výstavou poškození kryté komerční pojistnou smlouvou poškození způsobené neodborným restaurátorským zásahem poškození způsobené nesprávným čištěním či nevhodnou péčí o předmět poškození, k němuž by došlo, i kdyby se výstava nekonala 	NE	pouze státní muzea	minimální limit: není stanoven zákonem, ale určován ministerstvem financí: 2500 EUR/předmět a 5000 EUR/zapůjčitel maximální limit: 100 milionů EUR/projekt	ANO (žádná odpovědnost za zanedbatelnou škodu)	1 miliarda EUR v daném okamžiku	půjčitel	NE
Bulharsko	ANO	vysílané výpůjčky dlouhodobé zápůjčky a výpůjčky státní sbírky	ANO	NE	NE	kdokoli (min. kultury, státní, regionální, obecní a soukromá muzea)	NE	NE	NE	půjčitel (vysílané zápůjčky!)	NE
Česká republika	ANO	přijímané výpůjčky dlouhodobé výpůjčky	ANO	<ul style="list-style-type: none"> válečné akce jaderné ohrožení důsledky stárnutí půjčeného předmětu nedbalost vypůjčitele 	NE	pouze státní instituce	minimální limit: 100.000 Kč (cca 4000 EUR) / předmět	NE	NE	vypůjčitel	ANO
Dánsko	ANO	přijímané výpůjčky státní sbírky	ANO	<ul style="list-style-type: none"> válečné akce jaderné havárie poškození způsobené předchozím restaurováním 	ANO	kdokoli	minimální limit: 10 milionů DKK (cca 1.350.000 EUR) / projekt	ANO (tři úrovně)	6 miliard DKK v daném okamžiku (cca. 805.764.000 EUR)	půjčitel	NE

Finsko	ANO	přijímané a vysílané výpůjčky dlouhodobé zápůjčky a výpůjčky státní sbírky	ANO	NE	ANO/NE (podle rozhodnutí)	kdokoli (státní veřejné korporace, státní nadace veřejnoprávního charakteru)	NE	ANO (liší se podle celkové pojistné hodnoty)	1 miliarda EUR v daném okamžiku	finskému pořadateli (půjčitelé či vypůjčitelé)	ANO
Francie	ANO	přijímané výpůjčky (díla z francouzských i zahraničních veřejných a soukromých sbírek)	ANO	<ul style="list-style-type: none"> válka či občanská válka předchozí poškození uměleckého díla, skrytá vada riziko radioaktivity a poškození v důsledku radiace konfiskace, vnučená správa, zabavení či zničení nařízením jakékoli vlády 	ANO	státní muzea	minimální limit 46 milionů EUR (v praxi: 250 milionů EUR) / projekt	ANO	NE	vypůjčitelé	ANO
Německo	ANO	přijímané výpůjčky	ANO	NE	NE	státní muzea a muzea financovaná z veřejných zdrojů (soukromá muzea jsou ze systému vyloučena)	NE	NE	ANO (stanovený rozpočtem)	vypůjčitelé	NE
Maďarsko	ANO	přijímané výpůjčky	ANO	<ul style="list-style-type: none"> jakékoli svévolné jednání či nedbalost na straně příjemce nebo jeho zaměstnanců či zástupců, běžné opotřebení vycházející z vlastností vystavovaného předmětu, restaurátorské práce schválené příjemcem 	NE	státní muzea a muzea financovaná z veřejných zdrojů (soukromá muzea jsou ze systému vyloučena)	NE	NE	1037 milionů EUR v daném okamžiku	půjčitelé	ANO
Irsko	ANO	přijímané výpůjčky (státní sbírky kryje zvláštní státní záruka)	ANO	<ul style="list-style-type: none"> nedbalost na straně vypůjčitele 	NE	výlučný seznam 9 státních institucí či institucí financovaných z veřejných zdrojů (soukromá muzea jsou ze systému vyloučena)	minimální limit 1 270 000 EUR / projekt	NE	190 milionů EUR v daném okamžiku	vypůjčitelé	ANO
Itálie	ANO	přijímané výpůjčky státní sbírky	NE (v případě předmětů ze zahraničí krytí pouze na italském území)	<ul style="list-style-type: none"> válka, invaze, válečná akce ze strany zahraničního nepřítele, válečný stav (spojený s vyhlášením války nebo ne), občanská válka, revolta, revoluce, povstání, vojenská síla či uchvácení moci iontová radiace či radioaktivní kontaminace pocházející z jaderného paliva nebo z jaderné strusky vzniklé v průběhu transformace atomového jádra, z radioaktivních, toxických či výbušných vlastností nebo z dalších nebezpečných prvků nukleárního zařízení běžné opotřebení či postupné chátrání; molí, hmyz či škodliví živočichové; vnitřní 	ANO	státní muzea a muzea financovaná z veřejných zdrojů (soukromá muzea jsou ze systému vyloučena)	NE	NE	NE	půjčitelé	ANO

				vada • poškození způsobené nevhodným či nedostatečným balením, kromě msty vůči odpovědným osobám • poškození zjištěné během inventarizace							
Litva	ANO	přijímané výpůjčky	NE (krytí pouze na litevském území)	NE	NE	státní muzea a muzea financovaná z veřejných zdrojů (soukromá muzea jsou ze systému vyloučena)	minimální limit 300 000 EUR / projekt	ANO (1% hodnoty předmětu)	NE	vypůjčiteli	NE
Lucembursko	NE	přijímané výpůjčky vysílané zápůjčky dlouhodobé zápůjčky a výpůjčky státní sbírky	ANO	NE	NE	kdokoli	NE	NE	NE	půjčiteli	NE
Malta	NE	přijímané výpůjčky	ANO	• terorismus • válečné akce • jaderné ohrožení	ANO	státní muzea a muzea financovaná z veřejných zdrojů (soukromá muzea jsou ze systému vyloučena)	NE	NE	NE	půjčiteli	ANO
Nizozemsko	ANO	přijímané výpůjčky dlouhodobé výpůjčky a zápůjčky	ANO	Holandský systém státní záruky je založen na kombinaci komerčního pojištění a státní záruky. Podmínky komerčního pojištění platí i pro státní záruku.	Holandský systém státní záruky je založen na kombinaci komerčního pojištění a státní záruky. Podmínky komerčního pojištění platí i pro státní záruku.	kdokoli	NE	ANO (záleží na celkové pojistné hodnotě; nad 30%, max. 45 000 EUR)	300 milionů EUR v daném okamžiku	vypůjčiteli	NE

Norsko (přijímané)	ANO	přijímané výpůjčky	NE (automaticky ne, ale lze rozšířit na krytí z hřebíku na hřebík)	• válečné akce	ANO	kdokoli	minimální limit: 5 milionů NOK (cca. 560 000 EUR) / projekt	ANO (částka je každoročně stanovena ve státním rozpočtu)	4 miliardy NOK ročně (cca 450.000.000 EUR)	půjčitelé	ANO
Norsko (vysílané)	ANO	vysílané zápůjčky státní sbírky	ANO	• válečné akce	NE	kdokoli	minimální limit: 3 miliony NOK (cca. 337 000 EUR) / projekt	ANO (<i>zapůjčitel</i> 1‰ hodnoty nebo max. 100 000 NOK (112.500 EUR) na rizika spojená s přepravou a uskladněním; <i>vypůjčitel</i> : 1‰ nebo max. 100 000 NOK na rizika spojená s výstavou	2,8 miliardy NOK (cca. 315 milionů EUR) v r. 2009	půjčitelé	NE
Polsko	ANO	přijímané výpůjčky dlouhodobé výpůjčky a zápůjčky	NE (např. přeprava, balení či instalace jsou vyloučeny)	• válečné akce • jaderné ohrožení (vyčleněná rizika nejsou uvedena v legislativě vztahující se ke státní záruce, jejich krytí však vylučuje všeobecný polský zákon o pojištění)	NE	státní muzea a muzea financovaná z veřejných zdrojů (soukromá muzea jsou ze systému vyloučena)	minimální limit: 500 000 EUR / projekt	NE	NE	půjčitelé	ANO
Rumunsko	ANO	přijímané výpůjčky dlouhodobé výpůjčky a zápůjčky	NE (krytí pouze na rumunském území)	NE	NE	všichni zahraniční zájemci (kde existuje systém státní záruky)	NE	NE	NE	půjčitelé	ANO
Slovensko	ANO	přijímané výpůjčky dlouhodobé výpůjčky a zápůjčky	NE (krytí pouze na slovenském území)	• válečné akce • terorismus • mimořádné události • nedbalost během výstavy a transportu	NE	státní muzea a muzea financovaná z veřejných zdrojů (soukromá muzea jsou ze systému vyloučena)	minimální limit 40 000 EUR / projekt; maximální limit: 10 000 000 EUR / žadatel	?	?	vypůjčitelé	NE
Slovinsko	ANO	přijímané výpůjčky vysílané zápůjčky	?	?	?	státní muzea a muzea financovaná z veřejných zdrojů (soukromá muzea jsou ze systému vyloučena)	?	ANO	?	?	?

Španělsko	ANO	přijímané výpůjčky dlouhodobé výpůjčky a zápůjčky státní sbírky (jsou-li vystaveny ve státním muzeu nebo ve státní budově)	ANO	<ul style="list-style-type: none"> • poškození vyplývající ze stárnutí a opotřebení, • pochybení na straně vlastníka, jaderné havárie, a • zabavení uměleckého díla třetí stranou 	ANO	státní muzea a muzea financovaná z veřejných zdrojů (soukromá muzea jsou ze systému vyloučena)	maximální limit: 210 milionů EUR / projekt (Rada ministrů může limit navýšit)	ANO (liší se podle celkové pojistné hodnoty)	1680 milionů EUR ročně (lze navýšit až do 2500 milionů EUR)	půjčiteli	ANO
Švédsko	ANO	přijímané výpůjčky dlouhodobé výpůjčky a zápůjčky	ANO	<ul style="list-style-type: none"> • válečné akce • přírodní katastrofy 	NE	kdokoli	minimální limit: 20.000 SEK (1.850 EUR) na jednu výstavu a 200.000 SEK (18.500 EUR) na putovní výstavy	ANO (11 úrovní)	NE	vypůjčiteli	NE
Velká Británie	ANO	přijímané výpůjčky dlouhodobé výpůjčky a zápůjčky	ANO	<ul style="list-style-type: none"> • válka, bojové nebo válečné operace, avšak s výjimkou terorismu, vzpoury, politických nepokojů, pirátství a únosu • nedbalost nebo jiné pochybení na straně majitele, jeho zaměstnanců či jím pověřených osob • stav (včetně vnitřní vady nebo dřívějšího kazu) předmětu v době půjčení, či • restaurátorské či konzervátorské zásahy vykonané na předmětu vypůjčitelem, jeho zaměstnanci či jím pověřenými osobami se souhlasem majitele, a • třetí strana, která uplatňuje nárok na předmět. 	NE	kdokoli	NE (ale nelze zajistit náhradu za předmět, jehož hodnota nedosahuje 301 GBP (344 EUR))	ANO (liší se pro státní a nestátní muzea)	NE (stanovené úrovně je možné překročit)	půjčiteli	NE

4. část

Statistiky a tabulky

Země podle existence systému státní záruky
černá: země, které mají systém státní záruky
modrá: země, které nemají systém státní záruky

Countries with or without a state indemnity

- Countries with a state indemnity
- Countries without a state indemnity

Hypotetický příklad

Požádali jsme představitele členských zemí EU o vyjádření k hypotetické výstavě, kterou jsme koncipovali za účelem snadnějšího srovnání jednotlivých systémů státní záruky v různých zemích.

Případ:

Státní muzeum X ve vaší zemi žádá o státní záruku na výstavu, která bude trvat 3 měsíce. Výstavu tvoří:

Kategorie	Muzejní předměty / výpůjčky	Pojistná hodnota exponátů
A	40 výpůjček ze zahraničních muzeí	€ 120.000.000
B	5 výpůjček od zahraničních soukromých vlastníků	€ 13.000.000
C	10 výpůjček ze státních muzeí	€ 30.000.000
D	20 výpůjček z jiných muzeí	€ 25.000.000
E	5 výpůjček od soukromých vlastníků	€ 10.000.000
F	2 předměty z vlastních sbírek	€ 2.000.000
	Celkem	€ 200.000.000

1. otázka

Které kategorie předmětů (A až F) by pokrývala vaše státní záruka?

18 odpovědí

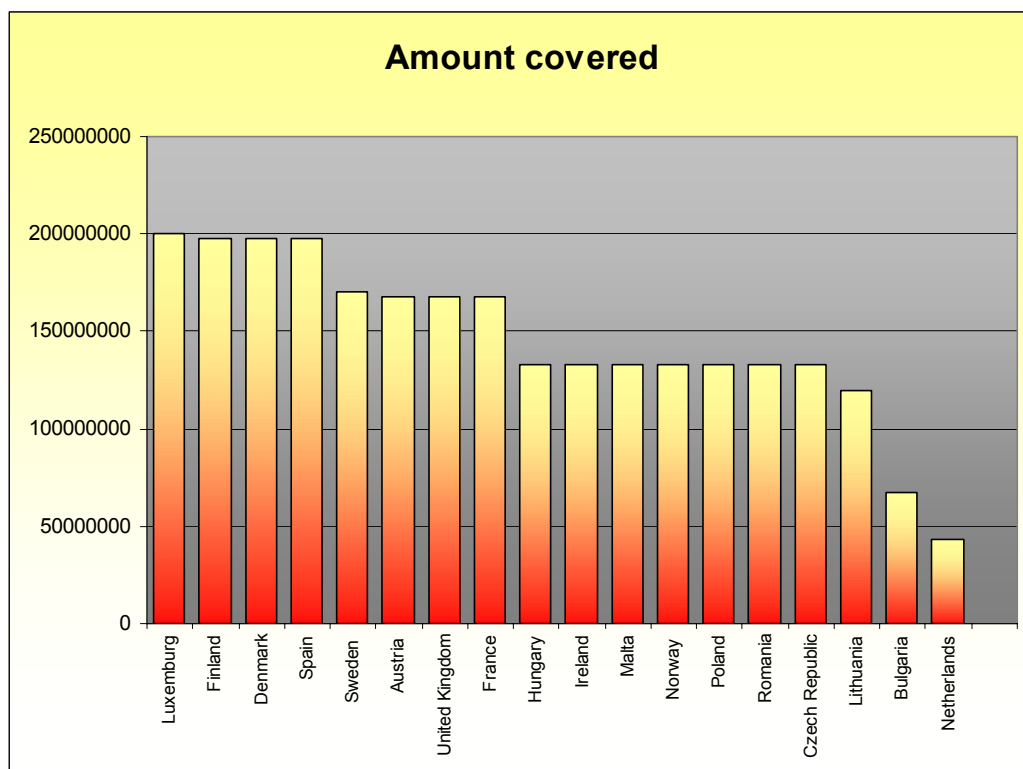
Kategorie	A	B	D	E	C	F
Země						
Lucembursko						
Finsko						
Španělsko						
Dánsko						
Švédsko						
Rakousko						
Velká Británie						
Francie						
Nizozemsko						
Bulharsko						
Maďarsko						
Irsko						
Malta						
Norsko (přij.)						
Polsko						
Rumunsko						
Česká republika						
Litva						

2. otázka

Jaká by v tomto konkrétním případě byla částka krytá zárukou (A až F)?

18 odpovědí

Země	částka krytá zárukou
Lucembursko	€ 200.000.000
Finsko	€ 198.000.000
Dánsko	€ 198.000.000
Španělsko	€ 198.000.000
Švédsko	€ 170.000.000
Rakousko	€ 168.000.000
Velká Británie	€ 168.000.000
Francie	€ 168.000.000
Maďarsko	€ 133.000.000
Irsko	€ 133.000.000
Malta	€ 133.000.000
Norsko	€ 133.000.000
Polsko	€ 133.000.000
Rumunsko	€ 133.000.000
Česká republika	€ 133.000.000
Litva	€ 120.000.000
Bulharsko	€ 67.000.000
Nizozemsko	€ 42.900.000

Schválené žádosti o záruku

Země	Rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Celkem	Průměr	Podrobnosti
Rakousko					≈ 30	≈ 30	≈ 30	≈ 30	≈ 30	150	≈ 30	počítáno na výstavu
Bulharsko			4	4	0	0	0	0	0	8	1	
Dánsko		5	6	5	7	6	9	4	4	46	6	počítáno na výstavu
Finsko		12	12	27	25	18	18	13	18	143	18	počítáno na výstavu
Francie			2	5	1	3	3	3	2	19	3	počítáno na výstavu
Maďarsko			2	2	4	1	9	7	9	34	5	počítáno na výstavu
Irsko		5	3	4	4	11	8	7	7	49	6	
Itálie								1	1	2	1	
Litva				1	1	1	1	1		5	1	
Lucembursko							2	1	1	4	1	počítáno na půjčitele
Malta						1		2		3	2	
Nizozemsko				3		4	14	11	9	41	8	počítáno na výstavu
Norsko				3		4		6	4	17	4	
Polsko				1	1			1		3	1	
Rumunsko					1	1				2	1	
Španělsko		9	10	10	15	17	14	21	13	109	14	počítáno na výstavu
Švédsko				42	47	40	49	34	41	253	42	počítáno na výstavu
Velká Británie		127	157	120			840		868	2.112/(4.286)*	422	počítáno na výstavu
Celkem										3.000/(5.174)*		

* Velká Británie uvedla 4.286 žádostí za posledních 5 let

Údaje o škodách

Na základě statistik získaných z těchto zemí:

Rumunsko	Francie
Irsko	Dánsko
Lucembursko	Litva
Nizozemsko	Česká republika
Rakousko	Polsko
Španělsko	Malta
Velká Británie	Norsko
Švédsko	Maďarsko
Finsko	

<i>Počet žádostí přijatých v období 2003–2008</i>	<i>Počet oficiálně ohlášených škod</i>	<i>Výše vyplaceného vyrovnání (směnný kurz z března 2010)</i>
5.174	7	€ 79.981,-

Další související údaje, na základě statistik z těchto zemí:

Maďarsko
Nizozemsko
Rakousko
Finsko
Velká Británie

Země	Průměrná částka na jednu státní záruku vydanou v období 2003–2008
Maďarsko	€ 47.000.000.-
Nizozemsko	€ 45.000.000,-
Rakousko	€ 40.000.000,-
Finsko	€ 12.400.320
Velká Británie	€ 6.700.000,-

5. část

Zpráva o kombinaci státní záruky a komerčního pojištění

Zpráva o kombinaci státní záruky a komerčního pojištění

Podskupina zaměřená na „Systémy státní záruky a sdílenou odpovědnost“ se v souladu s Akčním plánem (bod 4) rozhodla shromáždit, uspořádat a předložit informace o možnostech kombinování státní záruky a komerčního pojištění, aby bylo možné je navzájem porovnat.

Výchozí informace shromážděné již během předchozího, obecněji zaměřeného výzkumu o systémech státní záruky naznačují, že existují různé modely kombinace komerčního pojištění a státní záruky – buď žádá muzeum o pojištění vlastního rizika, nebo je komerční pojištění alternativou pro případ, kdy zapůjčitel nabízenou státní záruku odmítne. Z odpovědí, které jsme dostali na obecně položené otázky, jasně vyvstala potřeba zpracovat první samostatnou studii na toto téma, z něž se během několika uplynulých let stala samostatná problematika.

Abychom mohli shromáždit přesné, vyčerpávající a souměřitelné informace, vypracovali jsme **dotazník** zaměřený výhradně na uvedené otázky a v listopadu 2009 jsme jej rozeslali odborníkům v jednotlivých zemích. Naším hlavním cílem bylo vymezit různé typy kombinací, určit důvody pro volbu takového řešení a shromáždit detailní informace o tom, jak taková řešení fungují v praxi (např. jakým způsobem se dělí odpovědnost mezi stát a soukromou pojišťovnu, jak často země přistupují na toto řešení).

Odpovědi z 21 zemí, které náš dotazník vyplnily a zaslaly zpět, jsou shrnuty níže. Tam, kde to bylo možné, jsme doplnili informace o *Francii*, získané z obecného přehledu o státních zárukách. Ve *Slovinsku* a na *Slovensku* byl systém státní záruky zaveden teprve nedávno, a proto ještě nemohl být prověřen v praxi. Informace z těchto dvou zemí jsou tudíž založeny výhradně na tom, co je uvedeno v legislativě o státní záruce, a jsou tedy nutně neúplné. V **9 zemích** (BG, DK, DE, IE, LT, LU, MT, NO, SE) se kombinace státní záruky a komerčního pojištění, která je předmětem tohoto výzkumu, vůbec nepoužívá.

Země	100% státní záruka	Kombinace komerčního pojištění a státní záruky (běžná či příležitostná praxe)	Kombinace NENÍ možná
AT		X	
BG	X		X
CZ	X	X	
DK	X		X
ES		X	
FI	X	X	
FR		X	
DE	X		X
HU	X	X	
IE	X		X
IT	X	X	
LT	X		X
LU	X		X
MT	X		X
NL		X	

NO	X		X
PL	X	X	
RO	X	X	
SE	X		X
SI		X	
SK	X	X	
UK	X	X	

1. Typy kombinací

Existují tři různé typy/případy možných kombinací podle **povahy komplementarity** mezi státní zárukou a komerčním pojištěním.

A: Komplementarita v rámci „vlastního rizika“:

Do této kategorie spadají případy, kdy vypůjčitel nese náklady na první/vlastní riziko a státní záruka pokrývá rizika až od jistého (finančního) limitu. V takovém případě si může vypůjčitel sjednat komerční pojištění, které pokryje toto *první riziko*.

Dále do této kategorie spadají případy, kdy státní záruka kryje první riziko a vypůjčitel pak nese náklady na další rizika nad tímto limitem. V takovém případě si vypůjčitel může sjednat komerční pojištění, které pokryje tato *další rizika*.

B: Komplementarita v rozsahu krytí (např. délka, krytá rizika):

Do této kategorie řadíme situace, kdy komerční pojištění pokrývá rizika vyloučená ze systému státní záruky, nebo když jsou některé časové intervaly kryté státní zárukou a jiné komerčním pojištěním.

C. Jiná „zvláštní“ komplementarita:

Do této kategorie spadá jakékoli jiná kombinace, která nespadá ani do kategorie a) ani do kategorie b); např. systém „frontingu“ nebo „křížové záruky“.

(Fronting znamená využívání administrativního aparátu jedné, obvykle lokální pojišťovny, jinou pojišťovnou nebo zajišťovnou, která nemá v daném regionu potřebný provozní aparát. Fronting znamená podíl na správě pojištění, ne na krytí rizika. Frontingová společnost pouze sestaví pojistnou smlouvu na základě pokynů první pojišťovny, přičemž riziko nese společnost, která vlastně stojí v pozadí. Pozn. překl.)

Z výše uvedeného je patrné, že možnosti A a B omezují odpovědnost, zatímco možnost C je administrativní řešení, které odpovědnost žádným způsobem neomezuje. Kombinace typu A je navíc typické řešení v případě, že stát má pro svůj systém státní záruky nastaveny finanční limity. Jinými slovy, fungování systému předpokládá komplementární odpovědnost ze strany pojistitele (nebo příjemce státní záruky).

Kombinace typu B souvisí s omezením krytých rizik nebo s omezením místním či časovým (např. pokud se státní záruka vztahuje pouze na území daného státu). V takovém případě není dodatečné pojištění nutností, jedná se spíše o atypické řešení situace vyvolané nedostatečností státní legislativy.

Země	A: Kombinace v případě „vlastního rizika“ – finanční limit v systému	B: Komerční pojištění kryje rizika či určitá časové intervaly vyloučené ze státní záruky	C: Jiné typy komplementarity (fronting/křížová
------	--	--	--

	státní záruky		záruka)
AT	X	X	
CZ		X	
ES	X	X	
FR	X		
FI	X		
HU		X	X
IT		X	
NL	X		
PL		X	
RO		X	
SI	X	X	
SK	X	X	
UK		X	

Ve **třech** zemích, konkrétně ve **Francii**, **Finsku** a **Nizozemsku** je kombinace státní záruky a komerčního pojištění podmíněna tím, že „vlastní riziko“ musí být na straně příjemce státní záruky; ten si pak na jeho pokrytí sjednává komerční pojištění.

Rakousko a **Španělsko**, kde se využívá tentýž systém (tj. vlastní riziko) upřesňují, že v určitých případech je možné použít komerční pojištění na rizika, která nejsou kryta státní zárukou.

Země, v nichž se princip „vlastního rizika“ neuplatňuje (tedy ty, kde systém státní záruky poskytuje 100% pokrytí), tedy **Česká republika**, **Maďarsko**, **Itálie**, **Polsko** a **Rumunsko**, nabízejí kombinované řešení pro případy, kdy zapůjčitel žádá pokrytí rizik (**CZ**, **HU**) či časových intervalů (**IT**, **PL**, **RO**), vyloučených z rozsahu státní záruky.

Ve **Velké Británii** si stát a instituce financované státem zpravidla nesjednávají komerční pojištění, a proto ručí za vlastní riziko. Komerční pojištění by mohlo připadat v úvahu pouze za zcela mimořádných okolností, například pokud by zápůjčky odmítnuté z tohoto důvodu ohrozily konání celé výstavy. Státní instituce si mohou sjednat komerční pojištění pouze za předpokladu, že toto pojištění odpovídá jejich potřebám i finančním kritériím a že se tím nedostanou do rozporu s platnými předpisy pro čerpání státních prostředků ani s vlastními rozpočtovými pravidly. Navíc může být vyžadována právní konzultace, aby byla jistota, že bude-li vznesen nějaký nárok, jsou podmínky pro výplatu náhrady srozumitelné jak pojistiteli, tak vlastníkovi i vypůjčiteli a že se krytí rizik neduplikuje.

Maďarsko je specifické tím, že se zde uplatňuje kombinace také v případě „frontingu“ či „křížové odpovědnosti za výstavu“. Jde o to, že v případě škody zprostředkovatel zajistí rychlou, přímou a okamžitou úhradu vyrovnání zapůjčiteli ze strany pojistitele. Pojistitel se následně obrátí na maďarský stát s požadavkem na vyplacení částky, kterou pojistitel vyplatil jako náhradu zapůjčiteli. Během celého procesu řeší zapůjčitel administraci a vyrovnání škody výhradně ve styku se zprostředkovatelem, který tak představuje jakýsi „štít“ vůči státu. Maďarský stát zde tedy pro zapůjčitele není viditelný, neboť systém se skrývá za komerčním pojištěním. Zprostředkovatel vstupující mezi stát a zapůjčitele získává odměnu, která je mnohem nižší než obvyklá průměrná výše pojistného.

*Dodejme, že čtyři státy, **Rakousko**, **Finsko**, **Irsko** a **Maďarsko**, uvedly případy, kdy vypůjčitel získal státní záruku na část výpůjček na výstavě a nadto se ještě rozhodl sjednat dodatečné*

*komerční pojištění na zbývající výpůjčky na stejnou výstavu. Jednalo se o případy, kdy celková hodnota předmětů, na něž se vztahovala státní záruka, převýšila maximální částku na výstavu (**Finsko**), nebo bylo dosaženo maximální celkové hodnoty záruk v daném okamžiku (**Irsko, Maďarsko**). V takové situaci byly výpůjčky rozděleny na dva seznamy, přičemž předměty na prvním kryla výhradně státní záruka, na druhém pak byly výpůjčky kryté výhradně komerčním pojištěním. Tyto „kombinace“ byly vyhodnoceny jako irelevantní pro tuto studii, jejímž cílem je především popsat, jak státní záruka a komerční pojištění fungují dohromady, když se vztahují na jeden a tentýž předmět (resp. předměty).*

2. Důvody pro uplatnění kombinovaného systému

Kategorie A:

Státy, které zavedly princip „vlastního rizika“ neseného vypůjčitelem, tak učinily zpravidla proto, aby zdůraznily primární a všeobecnou odpovědnost muzea a aby omezily drobné požadavky (**FI, UK**).

V **Nizozemsku** je státní záruka omezena finančním limitem 300.000.000 EUR v daném okamžiku. Díky kombinovanému systému tak může o státní záruku žádat více muzeí současně na výstavu konané ve stejném období.

Kategorie B:

Kombinovaný systém obvykle není upřednostňován, ale je nabízen spíše jako „poslední šance“ pro případ, že zapůjčitel odmítne 100% státní záruku, nebo když konání výstavy ohroženo kvůli zamítnutým výpůjčkám. Účelem dodatečného komerčního pojištění je pokrýt rizika běžně vyloučená ze systému státní záruky (např. válka, jaderné ohrožení, běžné opotřebení, nedbalost na straně půjčitele/vypůjčitele) nebo určité časové intervaly během doby trvání výpůjčky.

Česká republika a **Maďarsko** upozorňují, že kombinovaný systém se užívá ve výjimečných případech a pouze tehdy, když zapůjčitel trvá na pokrytí rizik vyňatých ze státní záruky; obvykle se jedná především o nedbalost na straně vypůjčitele.

Velká Británie poukázala na to, že kombinovaný systém není obvyklá státem nabízená možnost, ale pouze krajní řešení pro zcela výjimečné okolnosti (např. pokud je „doplňkové“ pojištění nezbytné k zajištění významných výpůjček, jejichž vlastníci jim stanovili natolik vysokou pojistnou hodnotu, že ji ministerstvo zahraničí vypůjčitelům neschválilo).

V **Itálii** a **Rumunsku** kryje státní záruka výpůjčky pouze po dobu, kdy se nacházejí na území daného státu; ostatní časové úseky musejí být kryty dodatečným pojištěním. V **Polsku** se uplatňuje komerční pojištění na krytí transportu a instalace, neboť státní záruka platí pouze po dobu trvání výstavy.

Kategorie C:

Maďarsko: Důvodem pro zavedení systému „frontingu“ byla v roce 2006 nedůvěra zapůjčitelů v efektivitu mechanismu náhrady škody v systému státní záruky. Toto řešení je také nabízeno jako „poslední šance“ v případě, kdy dojde k zamítnutí 100% státní záruky.

3. Pravidla a pokyny

Relevantní pravidla jsou obsažena v legislativě či v předpisech ke státní záruce	Oficiální pravidla nebo pokyny nejsou dostupné
AT, ES, FI, FR, HU (C) , NL, SI, SK, UK	CZ, IT, PL, RO, HU (B)

Státy, které zavedly nějakou míru odpovědnosti nesené příjemcem státní záruky – a potenciálně hrazené z komerčního pojištění – zpravidla míru této odpovědnosti zanesly do relevantní legislativy; výše odpovědnosti se obvykle odvíjí od celkové hodnoty vypůjčených předmětů.

Kombinace státní záruky a komerčního pojištění je výslovně zmíněna v zákoně o státní záruce či v předpisech, které se k ní vztahují, ve třech zemích – konkrétně v Nizozemsku, Velké Británii a Maďarsku (zde ovšem pouze v souvislosti se systémem „frontingu“ či „křížové odpovědnosti za výstavu“).

Konkrétně:

Holandská legislativa stanoví, že žádost o státní záruku musí být podložena alespoň jednou nabídkou od soukromé pojišťovací společnosti; tato nabídka musí obsahovat informaci o výši slevy na pojistném, která bude poskytnuta při udělení státní záruky.

V případě **Velké Británie** je sjednání komerčního pojištění navíc ke státní záruce řešeno ve směrnicích GIS, které stanoví okolnosti a podmínky, kdy lze tuto kombinaci uplatnit, finanční zdroje pro úhradu pojistného a způsob rozdělení odpovědnosti.

V **Maďarsku** má systém „frontingu“ či „křížové odpovědnosti za výstavu“ statut oficiálního postupu ze strany státu, ačkoli se nejedná o obvyklou praxi, ale spíše o „nouzové řešení“. Proto je zakotven ve stejných dokumentech jako „klasická“ státní záruka, kde jsou podrobně stanoveny i způsoby náhrady škody v případě využití tohoto kombinovaného systému.

V zemích, kde se uplatňuje kombinace typu B, neexistují žádné oficiální předpisy ani pravidla, což vede k domněnce, že tyto státy nechtějí podporovat rozšiřování pokrytí státní zárukou tím, že to zakotví v zákoně.

4. Výběr pojišťovny / zprostředkovatele

Ve většině zemí lze při kombinaci státní záruky a komerčního pojištění využít služeb libovolné komerční pojišťovny.

Ve **Velké Británii** je třeba si před uzavřením komerčního pojištění souběžně se státní zárukou vyžádat souhlas ministerstva zahraničí. Výběr společnosti / zprostředkovatele je věcí vypůjčitele.

V **Maďarsku (C)** v případě „frontingu“ či „křížové odpovědnosti za výstavu“ a v **České republice** využívají služeb konkrétního zprostředkovatele nebo zprostředkovatelské skupiny. Jen velmi zřídka (**CZ, RO**) je pojistná částka tak vysoká, že je nutné na zprostředkovatele vypsát veřejné výběrové řízení.

5. Komplementarita v krytí rizik

Jak funguje krytí rizik v kombinovaném systému?	
Krytí stejných rizik	Krytí odlišných rizik
ES, FI, FR, NL, HU (C) , IT	AT, CZ, HU (B) , UK

Ve *Finsku* a ve většině případů i ve *Španělsku* jsou výpůjčky a zápůjčky součástí státního systému náhrady škody.

Ve *Francii*, *Nizozemsku* a částečně i v *Maďarsku* („fronting“ či „křížová odpovědnost za výstavu“) jsou výpůjčky a zápůjčky také součástí jednoho systému krytí rizik, ale v těchto případech jde o systém pojišťovací společnosti.

V *Itálii* kryje komerční pojištění výpůjčky a zápůjčky v časových intervalech vyčleněných ze státní záruky, obojí se však vztahuje na tatáž rizika.

V případech, kdy se uplatňuje kombinace obojího ke krytí rizik vyloučených ze systému státní záruky, jsou pro případ různých rizik tytéž předměty kryty dvěma různými systémy (tj. státní zárukou a komerčním pojištěním).

Rumunsko: vše záleží na konkrétní situaci. Kombinovaný systém jako takový není ustanoven, jde pouze o příležitostné řešení legislativních omezení systému státní záruky (krytí pouze na území Rumunska).

6. Komplementarita náhrady škody v případě poškození

Rakousko: Náhrada škody se dělí podle rizik krytých jedním a druhým systémem a podle příslušné škody. Komerční pojištění kryje rizika nekrytá státní zárukou a ztráty z prvního rizika.

Česká republika: Náhrada škody se dělí podle rizik krytých jedním a druhým systémem a podle příslušné škody. Komerční pojištění může kryt pouze rizika, na která se nevztahuje státní záruka.

Španělsko, Finsko: Komerční pojištění zajišťuje náhradu škody v případě první ztráty, zbytek hradí stát.

Francie: Komerční pojištění zajišťuje náhradu škody do výše limitu vlastního rizika (v rozmezí od 46 do 100 milionů EUR), zbytek hradí stát.

Maďarsko (B): Náhrada škody se dělí podle typu škody a podle rizik krytých jedním a druhým systémem.

Maďarsko (C): Komerční pojištění kryje všechny škody. Zajišťuje náhradu škody přímo půjčitel. Stát se následně vyrovná s pojišťovnou.

Itálie, Rumunsko: Odpovědnost je rozdělena podle časových období krytých jedním a druhým systémem. Komerční pojištění kryje jiná časová období než státní záruka.

Nizozemsko: Stát kryje první riziko (30% celkové hodnoty původně pojištěné komerčním pojištěním) a komerční pojišťovna nese další rizika nad tímto limitem.

Polsko: Nejasné; zatím nenastal žádný případ škody, který by mohl posloužit jako příklad.

Velká Británie: Stát hradí škodu až do výše částky stanovené příslušným potvrzením o státní záruce a komerční pojistitel hradí zbývající výši ztráty. Zatímco v případě úplné ztráty jsou pozice poměrně jasné, nemusí tomu tak být při určování spoluodpovědnosti a podílu na náhradě škody v případě poškození nebo ztráty hodnoty. Asociace MLA proto po prostudování příslušné dokumentace někdy slouží jako poradní orgán pro obě strany.

Komerční pojištění hradí „vlastní riziko“, státní záruka kryje zbývající část nad limitem „vlastního rizika“	Stát hradí „první riziko“, komerční pojištění kryje zbývající část nad limitem „prvního rizika“	Každý ze systémů hradí škodu v závislosti na krytých rizicích / časových obdobích	Komerční pojištění poskytne náhradu škody půjčiteli a následně dojde k vyrovnání ze strany státu
AT, FI, FR, ES	NL	AT, CZ, HU (B), IT, RO	HU (C)

Pokud jde o škody vzniklé během situací **vyčleněných** z pojištění nebo ze státní záruky, existují dvě možná řešení:

- 1) Půjčitel může ve smlouvě o výpůjčce trvat na tom, že vypůjčitel bude kryt všechny škody. V takovém případě vypůjčitel buď uzavře dodatečné pojištění, pokud je to možné, nebo nese případnou škodu na vlastní náklady.
- 2) Půjčitel se na základě rozumného posouzení rizik může rozhodnout, že jejich krytí nebude vyžadovat. V případě škody by tedy zapůjčitel hradil vlastní náklady sám.

7. Kombinovaný systém ustanovený z důvodu odmítnutí 100% státní záruky zapůjčitelem: statistiky (2003–2008)

Maďarsko (B): 25% zapůjčitelů, kteří souhlasí se státní zárukou, žádá dodatečné komerční pojištění na krytí rizik vyčleněných ze státní záruky.

Maďarsko (C): 3 případy v letech 2003–2008

Itálie: 1 výstava v roce 2008.

Rakousko, Rumunsko, Česká republika, Polsko, Velká Británie: údaje nejsou k dispozici

Finsko, Francie, Nizozemsko, Španělsko: takový případ nemůže nastat

6. část

Zpráva o dohodách o sdílené odpovědnosti v muzeích

Zpráva o systémech sdílené odpovědnosti v muzeích

Úvod

Za pojištění exponátů vydávají muzea v EU značné finanční částky.¹ Většina peněz slouží k úhradě pojistného při krátkodobých výpůjčkách, neboť muzea obvykle vlastní sbírky nepojišťují. Vypůjčené exponáty jsou náležitě pojištěny proti poškození, odcizení, ztrátě či znehodnocení, a to zejména pokud se jedná o výpůjčky ze zahraničí.

Ve většině případů připravují výstavy s předměty vypůjčenými ze zahraničí, nebo naopak zapůjčují díla na zahraniční výstavy velká regionální a národní muzea. Muzea této kategorie uspořádají každoročně v rámci EU stovky podobných výstav; počet škod na zahraničních výpůjčkách je přitom velice nízký. Ani náhrady, vyplácené pojišťovnami za škody, k nimž během výstav dojde, nedosahují zřejmě nijak velkých částek.² Lze to vysvětlit zejména faktem, že tato muzea dodržují vysoké profesionální standardy v oblasti bezpečnosti a ochrany vystavených předmětů.

Díky vysoké profesionální úrovni těchto muzeí dochází k poškození či ‚ztrátě‘ výpůjček jen velmi zřídka. Vzhledem k vysokým nákladům na pojištění bychom si tedy měli klást otázku, zda je vždy nutné uzavírat pojištění proti všem rizikům, z hřebíku na hřebík. Nebylo by efektivnější vynaložit prostředky na pojistné v rámci muzea, na zlepšení bezpečnostních opatření nebo na zkvalitnění výpůjčních a zápůjčních standardů? Neměli bychom od muzeí očekávat spíše postoj zaměřený na *prevenci*, než snahu o *nápravu škody* placením vysokého pojistného?

V uplynulých několika letech si tuto otázku kladli mnozí odborní muzejní pracovníci a zvažovali i možné alternativy namísto klasického pojištění výpůjček z hřebíku na hřebík proti všem rizikům. Jedním z navržených možných řešení byly i dohody o sdílené odpovědnosti. Podstatu a hlavní rysy takové dohody představíme dále.

Sdílená odpovědnost je dohoda mezi dvěma partnery s cílem rozdělit v nejvyšší možné míře odpovědnost za specifická rizika, která mohou nastat během procesu zápůjček a výpůjček. Vypůjčitel a půjčitel se dohodnou, že vypůjčitel bude mít jistou míru volnosti v rozhodování, zda si pojistí svoji část odpovědnosti či nikoli. To předpokládá vzájemný vztah mezi vypůjčitelem a půjčitelem založený na důvěře. Muzea, vstupující do takového vztahu, se vzájemně považují za rovnocenné partnery, kteří dodržují při pořádání výstav srovnatelné standardy. Obě dvě strany se také shodují, že muzejní předměty jsou ze své podstaty nenahraditelné a tudíž nemohou být součástí ekonomické výměny (extra commercium).

Sdílená odpovědnost může mít dvě různé formy:

Samopojištění

Dohoda mezi institucemi, které jsou financovány ze stejného rozpočtu a jsou obvykle zřizovány stejným zákonným aktem, například státní / regionální / obecní muzea pod přímou správou státního / regionálního / obecního zřizovatele nebo národní / regionální / obecní vlády

¹ Výzkumy ukazují, že výdaje na pojištění tvoří zhruba 15% rozpočtu velkých výstav, kde jsou vystavena umělecká díla vypůjčená ze zahraničí. Tento údaj vychází z výzkumu provedeného v Nizozemsku a jedná se o náklady, které hradí poskytovatel vypůjčeného předmětu za pojistné komerční společnosti. Do výzkumu nebyly zahrnuty bonusy, které mnoho pojišťovatelů poskytuje, pokud nedojde k žádnému poškození ani ztrátě a muzeum tedy nevznese do skončení výstavy na pojišťovnu žádný požadavek.

² Tato tvrzení vycházejí ze statistik náhrad vyplacených na výstavy a díla za posledních pět let. Tyto statistiky se nacházejí ve 4. části této zprávy.

/ samosprávy. V těchto případech nese riziko za případné poškození či ztrátu přímo stát / kraj / obec. Předměty zapůjčené do jiného muzea spravovaného stejným státem / krajem/ obcí nemusí být pojištěny.

Samopojištění se nevyužívá v případě, že se na zápůjčky a výpůjčky státních sbírek poskytuje 100% státní záruka.

Nepojištění

Jde o stejnou situaci, avšak každá z institucí je financována z jiného rozpočtu a může být zřízena jiným zákonným aktem. Nepojištění znamená, že pokud dojde ke ztrátě předmětu (nenahraditelné poškození, krádež atd.) v době, kdy se předmět nachází u vypůjčitele, není k dispozici žádné krytí. Z takové dohody obvykle neplyne ani žádná náhrada škody v případě znehodnocení předmětu. Nepojištění nicméně neznamená, že by vypůjčitel nenesl žádnou odpovědnost. Je naopak zodpovědný za nahraditelnou škodu na předmětu a obvykle je povinen sjednat si všeobecné pojištění na přepravu.

Je důležité si uvědomit, že v případě výpůjček a zápůjček do/ze zahraničí přichází v úvahu jedině systém nepojištění. Samopojištění nelze v takovém případě využít jednoduše proto, že muzea v různých zemích jsou ze své podstaty financována z různých rozpočtů.

V mnoha členských státech již z důvodu úspory nákladů funguje samopojištění mezi muzei na vnitrostátní úrovni. Ve většině případů se pojišťuje pouze přeprava předmětů mezi státními institucemi. Jen málo zemí však má zkušenosti se sdílenou odpovědností na mezinárodní úrovni. Jakmile mají být muzejní sbírky převezeny přes hranice, půjčitel obvykle vždy vyžaduje, aby byly pojištěny.

Je otázkou, zda je sdílená odpovědnost skutečně použitelné řešení, které by zjednodušilo mezinárodní mobilitu sbírek a zda by mohla být akceptována ve více členských zemích. Ve snaze zjistit co nejvíce informací provedla „podskupina OMC pro státní záruku a dohody o sdílené odpovědnosti“ v březnu a prosinci 2009 výzkum mezi představiteli členských zemí EU a některých dalších evropských zemí. Výsledky výzkumu jsou spolu s původními otázkami shromážděny a analyzovány dále.

1. Máte ve vaší zemi nějakou zkušenost se systémem sdílené odpovědnosti?

<i>Země, které mají zkušenost se sdílenou odpovědností</i>	<i>Země, které nemají žádnou zkušenost se sdílenou odpovědností</i>	<i>Nejasné</i>
AT, BE, CZ, FR, GR, HU, IS, IE, IT, LV, LT, NL, PL, PT, ES, CH, EE, SK	BG, DK, FI, LU, MT, NO, RO, SI, SE, UK, DE (mezi spolkovými zeměmi)	CY

V některých členských zemích EU se samopojištění využívá v případě státních sbírek. V mnoha případech se pojišťuje pouze přeprava sbírkových předmětů mezi státními muzei.

V zemích, kde zápůjčky a výpůjčky na vnitrostátní úrovni kryje státní záruka, nelze mluvit o sdílené odpovědnosti. To platí pro **Finsko, Dánsko, Lucembursko a Bulharsko**.

Praxe sdílené odpovědnosti není využitelná ani v případě zápůjček z **Velké Británie** do zahraničí. Je to dáno mírou odpovědnosti uložené správním orgánům našich muzeí a galerií.

Z **Kypru** jsme neobdrželi žádnou odpověď.

2. **Máte zkušenosti se systémem sdílené odpovědnosti mezi vaší zemí a některou jinou zemí? Pokud ano, prosím stručně upřesněte.**

Pouze **Nizozemsko**, **Belgie** a **Polsko** odpověděly na tuto otázku kladně. Za zmínku zde stojí především muzeum „Rijksmuseum aan de Schelde“. Toto amsterodamské muzeum od roku 2003 prochází rozsáhlou rekonstrukcí, a proto se rozhodlo umístit konvoluty svých sbírek do různých muzeí po celém Nizozemsku. Královské muzeum výtvarných umění v Antverpách dostalo nabídku Rijksmusea, připojilo se k projektu a dočasně umístilo ve svých prostorách soubor výtvarných děl z Rijksmuzea, nazvaný „na březích řeky Scheldt“. Od 9. října 2004 až do 31. prosince 2007 bylo v sálech Královského muzea výtvarných umění vystaveno na 33 maleb z 16. a 17. století náležících do sbírky amsterodamského Rijksmusea. Výstava nesla název „Rijksmuseum nad Scheldtem: mistrovská díla z pokladnice Nizozemska“. Obě muzea se dohodla, že výpůjčky nebudou po dobu jejich umístění v budově Královského muzea pojištěny a že pojištění bude sjednáno pouze na přepravu těchto děl.

Dohody o společné odpovědnosti mezi Nizozemskem a Belgií (Vlámskem) obsahují tyto hlavní body:

Vypůjčitel zodpovídá za úplnou ztrátu díla (zmizení, krádež, úplná ztráta) pouze během přepravy od zapůjčitele a zpět (podle vlámské dohody je tedy povinen uzavřít pojištění na všechna rizika na přepravu mezi muzei).

Vypůjčitel vždy zodpovídá za všechna opravitelná poškození díla (podle vlámské dohody až do výše 500 000 EUR na jedno dílo).

Dohoda nepředpokládá žádnou náhradu za ztrátu tržní hodnoty způsobenou poškozením díla.

Dohoda dále nepředpokládá žádnou náhradu v případě ztráty způsobené krádeží, zmizením nebo úplným zničením díla. Je samozřejmé, že vypůjčitel musí učinit vše, co je v jeho silách, aby dílo ochránil; v případě ztráty nebo odcizení díla musí vynaložit veškeré úsilí na jeho získání zpět.

Polsko ve své odpovědi zmínilo jednu výstavu ze soukromé sbírky z Německa (Salvador Dalí), kterou uspořádalo Národní muzeum ve Varšavě a při níž byla uzavřena dohoda o sdílené odpovědnosti (pojištěna byla pouze přeprava).

3. **Jaký je ve vaší zemi obecný přístup k pojišťování muzejních sbírek? (více možných odpovědí)**

Na otázku odpověděli respondenti z 23 zemí.

Státní muzea obvykle nepojišťují / nemusí pojišťovat vlastní sbírky ve svých objektech	91%
Regionální muzea obvykle nepojišťují / nemusí pojišťovat vlastní sbírky ve svých objektech	78%
Obecní muzea obvykle nepojišťují / nemusí pojišťovat vlastní sbírky ve svých objektech	70%

Ve zprávě *Lending to Europe* z roku 2005 se uvádí, že „v mnoha evropských zemích nejsou díla ze sbírek velkých muzeí pojištěna, neboť vlastníkem těchto děl je stát a stát svůj majetek nepojišťuje.“ Výzkum toto tvrzení potvrzuje. Jedná se o předměty, které byly vyňaty z ekonomické výměny a umístěny do muzea (*extra commercium*). To vede k otázce, proč by tyto předměty měly být pojištěny, když jsou zapůjčeny do jiného (zahraničního) muzea, pokud toto muzeum dosahuje stejné úrovně péče o sbírky jako muzeum zapůjčitele.

Proč pojišťovat předměty zapůjčované do zahraničí, jestliže nejsou pojištěny, nacházejí-li se na domácí půdě?

Z hlediska mezinárodní mobility sbírek se jeví jako jedna z nejlepších příležitostí, kdy není třeba trvat na pojištění, mezinárodní mobilita sbírek mezi velkými regionálními a státními muzei. Pokud muzea dosahují stejných profesionálních standardů a existují-li mezi nimi předpoklady pro vzájemnou důvěru, neměl by to být vůbec problém.

Pokud jde o obecní sbírky, respondenti uvedli, že pro místní úřady bývá složité vysvětlovat občanům, že předměty z muzejních sbírek nejsou pojištěny a v případě ztráty není sjednána žádná náhrada. Souvisí to s malým odstupem mezi občany a politiky na lokální úrovni.

4. Pokud se ve vaší zemi využívá možnost sdílené odpovědnosti, mají muzea (právní, statutární) pravomoc odpustit vypůjčitelovi povinnost pojistit vypůjčená díla? (více možných odpovědí)

Na otázku odpověděli respondenti z 19 zemí.

Ano, v případě samopojištění	37%
Ano, v případě nepojištění	42%
Ne, v případě samopojištění	37%
Ne, v případě nepojištění	32%

Ukázalo se, že muzea mají pouze omezenou právní a/nebo statutární pravomoc nezávisle rozhodovat o odpuštění povinnosti pojistit zápůjčky a výpůjčky v případě jednání se zahraničními partnery, což bohužel nijak nezjednodušuje situaci při zavádění praxe sdílené odpovědnosti mezi muzei. Jen několik respondentů uvedlo, že legislativní normy pro muzea by se měly upravit tak, aby umožňovaly dohody o sdílené odpovědnosti.

5. Sjednávají si muzea k dohodě o sdílené odpovědnosti předem zvláštní protokol či smlouvu, která stanoví odpovědnost pro případ napravitelné škody? (více možných odpovědí)

Na otázku odpověděli respondenti z 18 zemí.

Ano, v případě samopojištění	61%
Ano, v případě nepojištění	56%
Ne, v případě samopojištění	11%
Ne, v případě nepojištění	11%

Ve většině případů je dohoda o společné odpovědnosti součástí již existující smlouvy o výpůjčce. Zvláštní protokoly o sdílené odpovědnosti se sjednávají jen zřídka.

6. Kdo má povinnost hradit škodu v případě sdílené odpovědnosti? (více možných odpovědí)

Na otázku odpověděli respondenti z 15 zemí.

Půjčitel	7%
Vypůjčitel	93%
Nejasné	7%

Mezi respondenty jasně převažuje názor, že v případě poškození sbírkového předmětu v systému společné odpovědnosti musí nápravu škody uhradit vypůjčitel.

7. Domníváte se, že si vypůjčitel lépe uvědomuje vlastní odpovědnost, když musí uzavřít pojištění na vypůjčené předměty, než když předměty nejsou pojištěny?

Na otázku odpověděli respondenti z 20 zemí

Ano	50%
Ne	10%
V profesionálním přístupu není žádný rozdíl	40%

Je zřejmé, že mnoho odborných muzejních pracovníků v EU se domnívá, že když vypůjčitelé uzavírají pojištění, pomůže jim to lépe si uvědomit svoji odpovědnost vůči vypůjčeným exponátům, než pokud tomu tak není. To může vysvětlovat, proč se systém sdílené odpovědnosti začíná uplatňovat jen velmi pozvolna. Nejprve je zřejmě třeba posílit sebevědomí v muzejnictví jako oboru, aby si jeho zástupci lépe uvědomili vlastní profesionalitu, a teprve potom lze zavádět alternativní řešení bez pojišťování zápůjček a výpůjček. Taková důvěra však vzniká za předpokladu, že praxe půjčování muzejních sbírkových předmětů v rámci oboru běžně funguje a jsou k dispozici uklidňující statistiky o škodách, k nimž v průběhu půjčování dochází. Jedině tak lze prokázat, s jakou mírou profesionality muzea k výpůjčkám přistupují a s jakou péčí se během celého procesu s muzejními sbírkovými předměty nakládá.

8. Jaký je ve vaší zemi všeobecný názor na (širší) uplatnění sdílené odpovědnosti?

Na otázku odpověděli respondenti ze 17 zemí.

„Zavedení sdílené odpovědnosti by vyžadovalo změnu některých zákonů, ale jednoznačně by muzeím ušetřilo náklady.“

„Velký zájem na zachování pojišťovací povinnosti budou mít pravděpodobně pojišťovny.“

„Nepojištění bude v roce 2010 revidováno s cílem, aby jej bezpodmínečně využívala všechna muzea.“

„Ve snaze zbavit se osobní odpovědnosti za rozhodnutí o sdílené odpovědnosti se projevuje spíše tendence ‚nadpojišťovat‘ a někdy být až přehnaně opatrný (...) namísto řádného a věcného posouzení rizik.“

„V této chvíli se jedná o opatrnost.“

„Nejsme tomu nakloněni z důvodu odpovědnosti uložené správním orgánům.“

„Sdílená odpovědnost pomáhá chránit muzejní sbírky.“

„Stát nepodporuje nepojišťování.“

„Zdá se, že stávající vzorová smlouva o sdílené odpovědnosti (...) působí jako pozitivní inspirace pro různé typy spolupráce mezi muzei.“

V novém zákoně o muzeích, který se zrovna připravuje, budou stanovena také pravidla pro praxi nepojišťování a samopojišťování.“

„Pojišťování mezi muzei nelze doporučit. Je rozumnější využívat prostředky (na pojistné) na zvyšování kvality kontroly klimatu a zabezpečení.“

„Systém již funguje dlouhou dobu.“

„Tento systém se obvykle uplatňuje mezi veřejnoprávními muzei a všeobecně je považován za výhodný (...)“

„Jsme pro, za předpokladu existence protokolu mezi půjčitelem a vypůjčitelem.“

„Pojištění každé jednotlivé zápůjčky a výpůjčky by bylo velice nepraktické.“

7. část

Státní podpora

Státní podpora

Ve Smlouvě o fungování Evropské unie (SFEU) je jako státní podpora definována jakákoliv výhoda, kterou poskytnou vnitrostátní orgány na základě výběru jednomu nebo více podnikům.

Společnost, která získá od vlády podporu, má výhodu oproti svým konkurentům. Z tohoto důvodu článek 107 SFEU udělování státních podpor všeobecně zakazuje.

Nicméně existují okolnosti, kdy zásah vlády umožní účinné a nestranné fungování ekonomiky. Proto s ohledem na určitý počet cílů a politických směrů může být státní podpora považována za slučitelnou se Smlouvou o fungování Evropské unie.

Vzhledem ke zvláštní povaze státní záruky musí každý systém před jeho zavedením posoudit Generální ředitelství pro hospodářskou soutěž při Evropské komisi, aby vyhodnotilo, zda uvedený systém státní záruky představuje přípustnou formu státní podpory slučitelnou s vnitřním trhem ve smyslu úlevy pro kulturní cíle dle Článku 107 (3) (d) SFEU.

- (i) Komise nejprve posoudí, jestli lze předmětná opatření posuzovat jako státní podporu ve smyslu Článku 107 (1) SFEU (pův. Článek 87 TEC), podle kterého:

Článek 107

1. Podpory poskytované v jakékoli formě státem nebo ze státních prostředků, které narušují nebo mohou narušit hospodářskou soutěž tím, že zvýhodňují určité podniky nebo určitá odvětví výroby, jsou, pokud ovlivňují obchod mezi členskými státy, neslučitelné s vnitřním trhem, nestanoví-li Smlouvy jinak.

Aby byla opatření posuzována jako státní podpora, musí splňovat následující souhrnné podmínky:

1. opatření musí být financováno ze státních zdrojů;
2. musí podnikům přinášet ekonomické výhody;
3. tyto výhody musí být selektivní a narušovat soutěž nebo hrozit jejím narušením; a
4. opatření musí mít vliv na vnitřní trh.

- (ii) Následně Komise přezkoumá, zda konkrétní systém státní záruky lze považovat za slučitelný s vnitřním trhem.

2. (...)

3. Za slučitelné s vnitřním trhem mohou být považovány:

- a) podpory, které mají napomáhat hospodářskému rozvoji oblastí s mimořádně nízkou životní úrovní nebo s vysokou nezaměstnaností, jakož i rozvoji regionů uvedených v článku 349 s ohledem na jejich strukturální, hospodářskou a sociální situaci;
- b) podpory, které mají napomoci uskutečnění některého významného projektu společného evropského zájmu anebo napravit vážnou poruchu v hospodářství některého členského státu;
- c) podpory, které mají usnadnit rozvoj určitých hospodářských činností nebo hospodářských oblastí, pokud nemění podmínky obchodu v takové míře, jež by byla v rozporu se společným zájmem;
- d) podpory určené na pomoc kultuře a zachování kulturního dědictví, jestliže neovlivní podmínky obchodu a hospodářské soutěže v Unii v míře odporující společnému zájmu;
- e) jiné kategorie podpor, které určí Rada na návrh Komise rozhodnutím.

(iii) Podle **Článku 108 (3)** smlouvy SFEU (pův. Článek 88 TEC) „Komise musí být včas informována o záměrech poskytnout nebo upravit podpory, aby mohla podat svá vyjádření. (...) Dotyčný členský stát neprovede zamýšlená opatření, dokud Komise v tomto řízení nepřijme konečné rozhodnutí.“ **Komise musí být tedy předem informována o uvedení každého systému státní záruky v platnost; v opačném případě se zavedení systému státní záruky považuje za nezákonné a je posuzováno jako porušení Článku 108 (3) Smlouvy.**

Naší pracovní skupině je známo, že až dosud byl každý jednotlivý případ státní záruky, který přezkoumávalo³ Generální ředitelství pro hospodářskou soutěž při Evropské komisi, vyhodnocen jako státní podpora ve smyslu Článku 107 (1) SFEU a bylo tedy nutné posoudit následně jeho slučitelnost s ustanovením Článku 107 (3) Smlouvy.

U případů z nedávné doby Komise na základě provedených zhodnocení rozhodla nevznášet žádnou námitku proti vydávanému opatření, neboť vyhodnotila, že systémy státní záruky jsou formou **státní podpory slučitelné s vnitřním trhem** ve smyslu úlevy pro kulturní cíle dle Článku 107 (3) (d) Smlouvy o fungování Evropské unie.

³ Čísla případů (Evropská komise, GŘ pro hospodářskou soutěž): Česká republika: NN43/2007; Rakousko: NN50/2007 a N661/2009; Maďarsko: NN27/2009.

8. část

Závěry a doporučení

Závěry a doporučení

1. ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ OHLEDNĚ STÁTNÍ ZÁRUKY A SDÍLENÉ ODPOVĚDNOSTI PRO EVROPSKOU KOMISI

Závěry	Doporučení
1) Informace shromážděné skupinou OMC pro státní záruky se mohou v budoucnosti měnit.	✓ Budoucí studie zaměřená na mobilitu sbírek by měla informace a zprávy shromážděné touto pracovní skupinou aktualizovat a zpřístupnit je na internetu.
2) S otázkami pojištění / státní záruky úzce souvisí problematika oceňování uměleckých děl.	✓ Budoucí studie zaměřená na mobilitu sbírek by se měla hlouběji zabývat problematikou oceňování uměleckých děl v souvislosti s pojištěním / státní zárukou.
3) Pro ty, kteří se denně při své práci zabývají státními zárukami, by bylo užitečné vypracovat přehled standardních formulářů na pojištění / státní záruku / sdílenou odpovědnost.	✓ Budoucí studie zaměřená na mobilitu sbírek by měla vypracovat přehled standardních formulářů na pojištění / státní záruku / sdílenou odpovědnost.
4) Sdílení nákladů a odpovědnosti mezi jednotlivými místy konání je mnohem složitější u putovních výstav než tam, kde se jedná o obvyklou jednorázovou výpůjčku.	✓ Budoucí studie zaměřená na mobilitu sbírek by se měla zabývat problematikou putovních výstav.
5) Muzea dosud zcela nepřijala systém sdílené odpovědnosti za svůj. Je třeba šířit poznatky o sdílené odpovědnosti, „osvědčené příklady z praxe“ a propagovat tyto myšlenky, aby se podařilo přesvědčit muzea o výhodách, které jim sdílená odpovědnost nabízí.	✓ Budoucí studie zaměřená na mobilitu sbírek by měla shromáždit a propagovat osvědčené příklady z praxe vztahující se ke sdílené odpovědnosti.
6) Ve stávajících systémech státní záruky jsou odlišná ujednání o zřeknutí se subrogace. Má to vliv na akceptování státní záruky i na rizika, která státy poskytující státní záruku musí nést.	✓ Budoucí studie by měla provést podrobnou analýzu a srovnání stávajících ujednání o zřeknutí se subrogace i jejich vlivu na přístup všech, kdo se podílejí na systému státní záruky, k předcházení rizikům.
7) Čas od času se vynoří myšlenka nějakou formu státní záruky na úrovni celé EU. Podrobný rozbor této otázky však je mimo rozsah možností této a zřejmě i budoucí studie o mobilitě sbírek.	✓ Komise a členské státy by měly zvážit a posoudit možnost celoevropské státní záruky, případně evropského systému tzv. repojištění.

2. ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ OHLEDNĚ STÁTNÍ ZÁRUKY A SPOLEČNÉ ODPOVĚDNOSTI PRO ČLENSKÉ STÁTY

Závěry	Doporučení
1) V některých zemích, které byly součástí výzkumu, systém státní záruky existuje, ale <i>není nijak formálně zakotven</i> . Nejistota plynoucí z této situace může v důsledku vést až k zamítnutí nabízené záruky.	✓ Členské státy by měly zvažovat možnost přijetí zákona, který by přinesl právní ukotvení systému státní záruky.
2) V osmi ze 30 evropských zemí, které byly součástí výzkumu, <i>není zaveden systém státní záruky</i> . Pokud chtějí muzea v těchto zemích pořádat mezinárodní výstavy, musí počítat s vysokými náklady na pojištění.	✓ Členské státy, které dosud nezavedly systém státní záruky, by měly možnost jeho zavedení zvažovat. Aby tak mohly učinit, měly by se seznámit se stávajícími systémy v zemích EU.
3) Systém státní záruky se v mnoha zemích <i>nevztahuje na dlouhodobé výpůjčky</i> , přestože právě ony představují významný nástroj na podporu mobility sbírek.	✓ Členské státy by měly rozšířit působnost svých systému státní záruky tak, aby se vztahovaly i na přijímané dlouhodobé výpůjčky.
4) Některé země (cca 25%) vylučují jisté <i>časové úseky</i> se zvýšeným rizikem ze krytí státní zárukou (např. přepravu) nebo poskytují státní záruku pouze na dobu, kdy jsou výpůjčky na <i>území</i> daného státu.	✓ Členské státy by neměly vylučovat žádná období z rozsahu své státní záruky. Namísto toho by měly poskytovat krytí z hřebíku na hřebík.
5) Ve třech členských státech musí žadatelé o státní záruku uhradit <i>administrativní poplatek</i> , zatímco v ostatních zemích je státní záruka bezplatná.	✓ Členské státy, které vyžadují administrativní poplatky za předložení žádosti o státní záruku, by měly zajistit, aby byly tyto příjmy využity na lepší fungování systému (např. prevence škod či mzda pro bezpečnostního experta).
6) V mnoha zemích není podrobně popsán <i>proces náhrady škody</i> v případě, že k ní dojde. Pro zapůjčitele jsou však přesné informace o procesu posouzení škody nanejvýš důležité, zejména pak časový rámec pro úhradu stanovené částky v případě náhrady škody.	✓ Členské státy by měly podrobně stanovit proces náhrady škody v případě, že k ní dojde, aby získaly větší důvěru zapůjčitelů a zajistily větší transparentnost celého systému.
7) V mnoha zemích jsou relevantní <i>informace</i> o systému státní záruky dostupné na internetu v anglickém překladu. Pro zapůjčitele, kteří zvažují přijetí státní záruky od země vypůjčitele, je to velmi užitečné.	✓ Členské státy by měly poskytovat na internetu jasné a srozumitelné informace o příslušném systému státní záruky a relevantní legislativu v anglickém překladu.
8) Všichni, kdo se podílejí na fungování systému státní záruky v praxi, musí být neustále motivováni, aby po dobu, kdy je předmět v jejich kompetenci, omezovali veškerá rizika na minimum.	<p>✓ Stát musí nastavit vysoké standardy bezpečnosti a kontroly klimatu a vždy než poskytne státní záruku, musí se ubezpečit, že jsou tyto podmínky dodrženy.</p> <p>✓ Doporučuje se zavést národní systém inspekce a systém akreditace muzeí a galerií; pouze akreditovaná muzea a galerie budou</p>

	<p>oprávněna žádat o státní záruku.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ V každém systému státní záruky by měl vypůjčitel sám nést vlastní riziko / první riziko až do určité stanovené výše. ✓ Zřeknutí se subrogace by se žádných okolností nemělo sjednávat ani kupovat ku prospěchu půjčitele či dopravce.
9) V několika členských zemích jsou v platnosti právní a/nebo statutární omezení, která komplikují zavedení systému sdílené odpovědnosti.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Členské státy (a muzea) musí zvážit, zda je skutečně nutné zachovat platnost těchto restriktivních právních (statutární) opatření.
10)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Členské státy by si měly uvědomit, že podle statistik (jež jsou přílohou této studie) jsou rizika v rámci systému státní záruky velice nízká. Během posledních pěti let se vyskytlo pouze sedm případů požadavků na náhradu škody v celkové hodnotě cca 80 000 EUR.

3. ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ OHLEDNĚ STÁTNÍ ZÁRUKY A SDÍLENÉ ODPOVĚDNOSTI PRO MUZEA

Závěry	Doporučení
<p>1) V osmi ze 20 zemí (40 %), kde mají zavedený systém státní záruky, se využívá kombinace komerčního pojištění a státní záruky na pokrytí rizik či časových úseků vyčleněných ze systému státní záruky. Taková praxe zpravidla není členskými státy podporována, až na případy, kdy posouzení rizik vede k závěru, že dodatečné komerční pojištění je nutné, nebo aby se předešlo zamítnutí zápůjčky.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Muzea jako půjčitelé by se měla co nejvíce vynasnažit přijímat 100% státní záruku, pokud vypůjčitel poskytuje. ✓ Dodatečné pojistné krytí by se mělo požadovat a nabízet pouze pokud posouzení rizik vede k závěru, že je to nezbytné. Půjčitel by měl souhlasit s pojištěním, které nabízí vypůjčitel, za předpokladu, že náklady na srovnatelné pojištění jsou stejné nebo nižší než komerční pojištění půjčitele. ✓ Muzea jako vypůjčitelé by měla půjčitelům poskytnout jasné informace o kombinaci státní záruky a komerčního pojištění a o způsobu, jak se navzájem doplňují.
<p>2) Důvody vedoucí ve většině případů ke sjednání <i>dodatečného pojištění</i> souběžně se státní zárukou:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) vyčlenění některých rizik, b) krytí není z hřebíku na hřebík, c) neshoda na ocenění půjčovaných předmětů. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Muzea jako půjčitelé by neměla požadovat dodatečné komerční pojištění pro případ nepravděpodobných rizik, jako je například riziko války v Evropě. ✓ Muzea by se měla dohodnout na hodnotě („dohodnutá cena“), která vychází buď z reálné tržní ceny nebo ze „snížené ceny“ předmětu. Skupina odkazuje na zásady uvedené v dokumentu „Lending to Europe“, kde se doporučuje přistoupit na snížení ceny až o 40% z aktuální tržní ceny předmětu, přičemž dohodnutá cena by však neměla být nižší než ta, jakou zaplatila instituce půjčitele, aby předmět získala. Stále je třeba mít na paměti, že každý předmět je nenahraditelný.
<p>3) <i>Dohody mezi muzei a vybranými pojišťovnami</i> mohou vážně komplikovat užívání systémů státní záruky.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Muzea jako půjčitelé by nikdy neměla přistoupit na uzavření dohody s pojišťovnou / pojišťovacím agentem, týkající se podílu na výnosech z pojistného uhrazeného partnerskou institucí.
<p>4) <i>Reciprocita</i> je častým důvodem odmítnutí státní záruky. Znamená to, že půjčitel odmítne státní záruku nabízenou vypůjčitelem, neboť v minulosti současný vypůjčitel, tehdy vystupující jako půjčitel, státní záruku jeho země odmítl.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Muzea jako půjčitelé by měla objektivně posuzovat výhody a nevýhody nabízeného systému státní záruky. Vyhodnocení výhodnosti a nevýhodnosti by mělo být jediným důvodem pro přijetí či odmítnutí státní záruky.
<p>5) Systém sdílené odpovědnosti v rámci</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Muzea by měla chápat sdílenou

<p>mezinárodní mobility zápůjček a výpůjček evidentně snižuje náklady muzeí na pojištění.</p>	<p>odpovědnost jako další možnost snížení nákladů na výstavy a měla by usilovat o navazování dlouhodobé spolupráce s partnerskými institucemi. Muzea by měla nahlížet na systém sdílené odpovědnosti jako na příhodný způsob, jak přistupovat k dlouhodobým výpůjčkám.</p>
<p>6) Většina sbírek státních a regionálních muzeí není pojištěna, když se nachází ve vlastních objektech těchto muzeí.</p>	<p>✓ Muzea by mohla tyto sbírky brát jako vhodné východisko pro zavádění dohod o sdílené odpovědnosti.</p>
<p>7) Muzea dosud zcela nepřijala systém sdílené odpovědnosti za svůj. Je třeba šířit poznatky o sdílené odpovědnosti, 'osvědčené příklady z praxe' a propagovat tyto myšlenky, aby se podařilo přesvědčit muzea o výhodách, které jim sdílená odpovědnost nabízí.</p>	<p>✓ Muzea, která již na vnitrostátní úrovni dohody o sdílené odpovědnosti uplatňují, by měla usilovat o rozšíření takových dohod i na svou spolupráci s partnerskými muzei v rámci EU.</p>